

Молода Україна

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕМОКРАТИЧНОЇ МОЛОДІ

РІК ВИДАННЯ X

ВЕРЕСЕНЬ 1960

№ 74

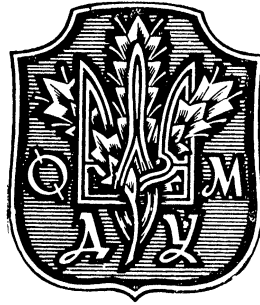

МОЛОДА УКРАЇНА

Видає Центральний Комітет Об'єднання Демократичної Української Молоді.

Редагує Колегія.

Умови передплати в Канаді:
На півроку \$2.00, на один рік \$3.50,
В США і інших країнах — \$4.00 річно.
Ціна окремого числа 35 центів.

MOLODA UKRAINA (Young Ukraine). A Ukrainian Monthly Magazine. Published by the Central Committee of the Ukrainian Democratic Youth Association. Subscription in Canada for 6 months \$2.00, one year \$3.50. Single issue 35 c.

MOLODA UKRAINA,
Postal Station "E", Box 8
Toronto, Ont., Canada.

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

В Австралії:

Mr. S. Krywolar,
Box 1586 M,
G. P. O. Adelaide,
S. Australia.

В Аргентині:

"Rada",
Av. J. M. Campos 556,
San Andres, F. C. Mitre
(Bs. As.) Argentina.

В Англії:

Mr. A. Bondarenko
78 Kensington Park Rd.,
London W. 11,
England.

У Франції:

Mr. N. Grouchetsky
33, Rue Roque de Fillol,
Puteaux, Seine,
France.

K-to: Paris CC 11.087.11

КНИЖКИ І. МАНИЛА

"Колючий сміх" — ціна \$0.25; "Постріли з пера" — \$0.30; "Січ і відсіч" — \$0.35; "Запоріжжя сміється" — \$0.25; "Байкар" — \$0.50; "Пеани і кпини" — \$0.50.

Замовлення та гроші (чек, готівка або моні-ордер) висилайте на адресу:

Mr. IVAN MANYLO, Box 472
VINELAND, N. J., U.S.A.

НА ОБКЛАДИНЦІ:

Бюст С. Петлюри, подарунок скульптора С. Лигвиненка Центральному Комітетові ОДУМ-у. Цим бюстом ЦК ОДУМ-у нагородив передову Чикагську Філію за її успіхи в роботі.

З В Е Р Н Е Н Н Я

У листопаді цього року "Молода Україна" відзначатиме своє 10-ліття. З цієї нагоди Головна Управа ОДУМ-у Канади, у порозумінні з Центральним Комітетом ОДУМ-у, на своєму засіданні 25 липня ц. р. ухвалила проголосити широку кампанію збоку коштів на пресовий фонд "Молодої України" та приєднання нових передплатників. Головна Управа просить своїх членів і читачів "Молодої України" поставитись до нашого звернення з належним зрозумінням і підтримати свій журнал.

Подвоїмо число передплатників "Молодої України" до її 10-літнього ювілею!

Жертвуймо на пресовий фонд нашого молодечого журналу!

ГОЛОВНА УПРАВА ОДУМ-у В КАНАДІ

В ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ:

М. Рильський: ПОЕЗІЇ

М. Дальний: З ПЕРСПЕКТИВИ ДЕСЯТЬОХ РОКІВ

С. Романович: "ЗАЙВІ ЛЮДИ"

С. Голубенко: ПОМЕР ПИЛИП КОЗИЦЬКИЙ

Т. Коломиєць: ІДЕ РАНОК...

С. Г.: УКРАЇНКА — СПІВАЧКА СВІТОВОЇ СЛАВИ

П. Воронька: Я ЛЮБЛЮ...

С. Гнедаш: ТАК ПОШИРЮВАНО ТВОРИ ШЕВЧЕНКА

О. Коновал: ТАК ОСЬ ЯКИЙ ТИ, ВАШІНГТОНЕ!

Ш. Вядро: ТАМ, ДЕ ЖИВ БАЛЬЗАК

К. Джуринка: ДЕЩО ПРО ПРАЦЮ ПИСЬМЕННИКА

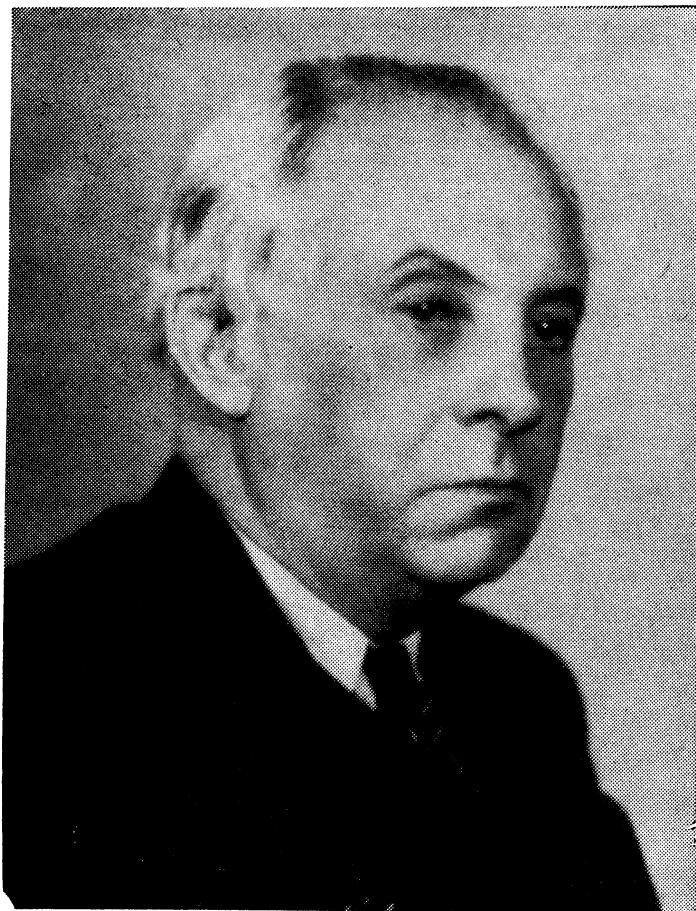
М. Зеров: КИЇВ З ЛІВОГО БЕРЕГА

В. Шелест: ЛЮДИНА ЗА СФЕРАМИ ЗЕМЛІ

О. Зіневич: ЗА ЯКЕ ВИЗНАННЯ УКРАЇНИ?

В. Лагоза: СОВЕТСЬКИЙ ПРОПАГАНДИСТ

ВІСТІ З УКРАЇНИ, ОДУМІВСЬКА ХРОНІКА ТОЩО.

Максим Тадейович Рильський.

М. РИЛЬСЬКИЙ

**

Осінній холодок над спраглою землею
Шатро гаптоване широко розіп'яв
І з рук його падають, як з рога Амальтеї,
Плоди, налиті вщерть, і довгі пасма трав.

О груди, радістю осінньою налиті,
Прозоросте думок і сило синіх жил!
Як сонце, перейти хотів би я по світі,
Щоб з усміхом зайти за мідний небосхил.

Мені не вславитись ділами голосними,
І може в битвах я покину меч і щит,
Та любо вірити, що знов земля цвістиме
І новий плід зачне, і вродить новий плід!

**

І ці поля мені тепер чужі,
І ти чужа, і притулку немає...
Куди ж іти? Скажи мені, скажи!
І ти не знаєш, і ніхто не знає.

Як і торік, пролинули чайки
І проспівали сурми журавлині,
І сонце те ж, і ті ж горять зірки, —
Одна лиш мертва мрія не прилине.

Холодне небо. Вечір сталевий,
В недвижнім смутку золотяться зорі...
Зійти б, зійти на дальній шпиль гірський
І руки простягти в німі простори!

М. ДАЛЬНИЙ

3 перспективи десятиох років

(Сконденсовано з доповіді на 10-му ювілейному З'їзді ОДУМ-у в США)

Десять років у житті виховно-політичної організації — це дуже багато, або й зовсім мало. Якщо організація має велику мету й знає до неї шляхи й розпоряджає здібними провідниками — вона може за десятирічний період змінити історичний курс неодної нації. Коли ж організації бракує мети, коли провідники самі не знають куди й навіщо ведуть, коли ентузіязм і творчі шукання замінюють жаллями на несприятливі обставини, на перешкоди з боку противників, на брак вартісних кадрів чи на відсутність фінансових засобів, — тоді організація й за тридцять років не досягне багато, не залишить глибокого сліду навіть в серцях своїх членів.

Відзначаючи перше десятиріччя одумівської організації, я бажав би говорити передусім про досяги ОДУМ-у в ділянках виховній, студентській, культурній і політичній. Цього, однак, не роблю, бо в моєму розумінні всі ті досяги були неспівмірно малі у порівнянні з тим, чого від ОДУМ-у чекала і чекає українська нація. А були вони неспівмірно малі тому, що провідні одумівці не спромоглися навіть у мінімальній мірі використати те вільне підсоння й ту свободу дій, що їх подарував їм Захід.

Правда, чимало одумівців скінчили тут студії, вигідно влаштувалися і... сидять нижче трави, тихше води... Вийшовши з країни, де "на всіх язиках

все мовчить", чи радше облудно вихваляє брудні діла чужих вождів — вони **все ще бояться самостійно й критично мислити, бояться вголос висловлювати свої думки, а вже найбільше бояться послідовно їх здійснювати.** З усіх перешкод на шляху розвитку ОДУМ-у це єдина справжня перешкода, про яку варт говорити і яку найвища пора усунути.

З уваги на цю перешкоду, ОДУМ за десять років не згуртував і сотої частини тих, кого мав згуртувати; не став першою справді всеукраїнською організацією; не змінив стилю й не підніс рівня діяльності нашої еміграції; врешті, навіть не пробував проникнути, бодай ідейно, крізь залізну заслону, щоб витиснути печать вільного духа на тенденціях дальшого розвитку України та других народів СССР.

Мені часто закидають, що я не рахуюся з дійсністю, що ставлю перед ОДУМ-ом нереальні завдання, що вимагаю від молоді більше, ніж вона може і повинна дати. — Чого ж ти хочеш від неї? — запитують. — Якщо одумівці все ще трохи говорять українською мовою, якщо не займаються грабіжництвом і розпустою, якщо вряди-годи навіть відвідують віча й академії, значить організація працює добре. Були й раніше мудрагелі, які виступали

проти нашої дійсності, які закидали українству відсталість і провінційність, нетолерантність і закостенілість концепцій, які кричали про потребу орієнтації на Захід, на т. зв. "психологічну Європу", а що з того вийшло? Якщо не загинули передчасно, якщо не збожеволіли, то й так їх дійсність наша всмоктала. Стали точно такими, як ті, кого намагались повчати...

Тяжко погодитися з такими думками. Бо якщо б людство аж так пасивно підкорялося дійсності, то й досі не вийшло б з кам'яних печер своїх прапредків. І якщо б молодь зрезигнувала з природних стремлінь жити своїм життям, робити свої помилки, вдосконалюючи по своєму світ — вона втратила б право зватися молоддю. І якщо попередникам ОДУМ-у не пощастило перетворити всіх самовдоволених малоросійських хуторян у модерну динамічну українську націю, то це не значить, що й провідні одумівці повинні вмити руки від цього й ставати такими ж хуторянами американськими чи канадськими.

Це правда, що українська дійсність страшна і незавидна. Вона знищила не одну особистість, придушила не один талант. Проте, одумівці мають щастя належати до першого українського покоління, яке з обіймів тієї дійсності бодай частково вирвалось, і тому нарікати на неї не мусить. Для них широко відкрилися двері західних університетів, бібліотек та лабораторій. Їм відкрито можливості відповідальної праці на найвищих щаблях наукового, культурного, політичного й економічного життя західних демократій. У відрізненні від старших поколінь еміграції, — які за малими винятками і на Заході живуть в полоні східньо-європейських анахронізмів, бо не можуть уже позбутись старих звичок і старих забобонів, — одумівська молодь дістала можливість не лиш деклямувати про демократію, але може й набирати практичного досвіду при кермі життєвих процесів найпередовіших та найпотужніших демократичних країн. Не все тут у порядку, не все вимагає безкритичного схвалення. Отже, ще один козир у руки нашої молоді.

Народжена в умовах комунізму й вихована фактично під крилами західньої демократії, — ця молодь має ключі до розуміння як Сходу, так і Заходу. А це на сучасному найкритичнішому закруті історії, в обличчі зтяжненого конфлікту між комуністичним Сходом і вільним Заходом, дає їй виняткові шанси й накладає на неї виняткові обов'язки. Від молоді, і тільки від неї, залежить, чи вона ті ключі візьме, чи ті шанси використає, чи свої обов'язки виконає.

Свідомість цих фактів завжди наказувала мені бути до ОДУМ-у строгим і міряти його осяги та невдачі цілком окремою міркою. Може я помиляюся, але мені все ще здається, що якби ОДУМ цю мірку від початку прийняв, — він, мабуть, не заквасився б у брудях нашого емігрантського гетта, він не дозволив би тисячам нашої менш свідомої молоді загубитися в ситому англо-саксонському морі, він зумів би переконати цю молодь, що українське походження й досконале знання мов та проблематики Сходу — це сьогодні не зайвий баласт, а дуже потрібна, корисна й навіть поплатна річ; він навчив

би будити увагу своїх американських ровесників на небезпеку, яка загрожує нашій новій вітчизні, він, врешті, може відкрив би реальні шляхи допомоги народам ССРСР у їх тяжкій боротьбі за справжнє визволення, а не за зміну пана. Він, може, відкрив би ці шляхи без марної надії на атомну війну, яка не потрібна нікому, і без пустопорожніх злочинних закликів до революції, яка тим часом не має шансів на успіх...

Якщо б провідні одумівці відважились дивитися на дійсність справді розкритими очима, а не крізь окуляри газетної пропаганди, в яку самі не вірять, — вони побачили б, що **одумівська** дійсність не така страшна й безвиглядна. Якщо б за десять років вони спромоглися продумати детально концепції впорядкування бодай деяких ділянок українського життя, ОДУМ став би вже реальною силою, без огляду на природний процес асиміляції. Він закріпився б не лиш в кожному більшому місті США і Канади, але також у Великобританії, Австралії, Аргентині, Бельгії, Німеччині та в кожній країні, де живе бодай сотня вільних українців.

Він міг би мати не 15, а 150 сильних філій та принаймні 15 тисяч свідомих, дисциплінованих, вартісних членів. У своїй виховній праці він міг би користуватися постійною допомогою Товариства Одумівських Приятелів, яке фактично керувало б Юним ОДУМ-ом, і в склад якого, крім одумівців-сеньйорів, напевно входили б батьки, педагоги й громадські діячі. Такі міста, як Нью-Йорк, Філадельфія, Чикаго, Детройт, Торонто, Вінніпег — могли б мати й по дві філії ОДУМ-у. При філіях діяло б принаймні сто справжніх спортових клубів та стільки ж літературних, драматичних, музичних і інших секцій.

Про рівень одумівської самодіяльності найкраще могли б свідчити здобуті чемпіонати та контракти з місцевими телевізійними станціями. Ясно, що той високий рівень можна було б осягнути тільки завдяки фаховим інструкторам та організаторам, які за свою працю вимагали б належну винагороду. Та й кривитись на брак фінансів не було б чого. Одні членські внески такої організації могли б приносити кількадесят тисяч доларів річно. Дбайливо підготовлювані імпрези, забави, зустрічі, коляда — приносили б одумівській касі напевне ще стільки.

Чи ж треба казати, що при такому бюджеті можна не тільки вести виховну роботу, але й реалізувати ряд інших важливих акцій?

Дорогі делегати! Наведені цифри не фантастичні. Фактично, вони не перевищують цифрових даних деяких інших українських молодечих організацій. А ми ж збиралися творити **кращу, сильнішу й поступовішу організацію?!** Основоположники ОДУМ-у мріяли й говорили про те, щоб повністю використати досвід інших, а одночасно не повторити їхніх помилок. Чи ж здійснились ті мрії? Вони закидали, наприклад, один нашій молодечій організації католицизм та галицький провінціалізм. Припустімо, що вони мали слухність. Та чи не попав ОДУМ в другу екстрему? А тимчасом, географічно й історично, ми належимо до Європи. Хочемо належати до неї також культурно й політично. Релігійні війни в Європі закінчилися в XVII ст., а

провінційні різниці остаточно стерлися пів століття тому. Сучасні конфлікти не провінційні і не релігійні. Справжні сучасні конфлікти — це політичні конфлікти глобальних масштабів. І одумівці це знають. Чому ж потурають тим одиницям, які роздмухують на еміграції віджилі міжпровінційні й міжрелігійні антагонізми? Чому не створять таких умов, щоб в ОДУМ-і однаково добре почувалась молодь як православна, так і католицька та протестантська?

Основоположники ОДУМ-у закидали іншій нашій молодечій організації антидемократичність, партійність і примітивізм у формах та в методиці виховання. Сьогодні, у десятиріччя ОДУМ-у, я бажав би ствердити, що це були чесні закиди, що одумівці про них не забули і в своїй власній організації. Я бажав би ствердити, що ОДУМ став демократичний не лише на папері, а зумів прищепити елементи демократичної відповідальності й поведінки як своїм членам, так і значній частині української спільноти. Я бажав би ствердити, що користаючи з моральної підтримки наших демократичних партій, а в першу чергу з підтримки УРДП, він залишився вірний своїм принципам і не став прибудівкою жодною з них. Я бажав би ствердити, що одумівські форми діяльності не є блідою копією СУМ-у, що виховна програма та методика ОДУМ-у є вийнятковим продуктом думок та дискусій самих одумівців, що давно минули часи, коли референти й виховники на всіх засіданнях ставили сакраментальне питання — “що ж нам, властиво, робити?” й не знаходячи ясної відповіді, обмежували річну діяльність більшості філій до двох-трьох шаблянових “академій”, нецікавих забав чи безцільних прогулянок...

На жаль, на превеликий жаль, не все це я з чистим серцем можу ствердити. Сакраментальне питання: “що ж нам, властиво, робити?” виникало майже на всіх З'їздах ОДУМ-у і — побоююся — виникне знову сьогодні, на десятому З'їзді, ювілейному.

Я завжди був противником того, щоб відповідь на це питання шукати в згущеній і неспокійній атмосфері з'їздів. Зрештою, ні за годину, ні за день справжньої відповіді на це питання не знайти. Її треба шукати круглий рік, і то не тільки на зборах, але ще більше підчас забав, на прогулянках, у приватних розмовах, на сторінках книжок та журналів. А на з'їзди слід приходити з конкретними, продуманими і продискутованими пропозиціями. Так водиться в усіх серйозних організаціях, так мусить бути врешті теж і в ОДУМ-і.

Щоб мені не закинули, що наговорив я великих слів велику силу та й більш нічого, — я спробую дати вам мою відповідь на питання “що ж нам, властиво, робити?” ще ясніше й одвертіше, ніж будьколи раніш.

І. Якщо бажаєте, щоб ОДУМ зростав, а не тупцював на місці, мусите врешті вирішити, якої організації молоді хочете: всеукраїнської, демократичної і політичної, чи просто — православної? Це питання ставив один з основоположників ОДУМ на перших зборах у Нью-Йорку, але чесною відповіді він не дістав і досі. Якщо ОДУМ має бути організацією православної молоді, — тоді варто змі-

нити назву й статут, хоч на такі “дрібниці” в нас давно перестали зважати. В статуті може стояти одне, а в дійсності зовсім щось інше... Важливо, щоб щиро й чесно домовитися з консисторіями Української Православної Церкви про те, що ОДУМ є організацією православної молоді. Коли домовитися — усі дальші турботи відпадуть автоматично. ОДУМ дістане безкоштовно церковні приміщення, дістане дітей з православних шкіл, врешті за ОДУМ думатимуть, говоритимуть і робитимуть старші діячі церковних громад. Думатимуть і робитимуть так, як уміють. Не заперечую: і в наш час потрібні релігійно-церковні організації молоді, потрібні може більш, ніж будь-коли.

Але якщо ви, друзі, рішені трактувати статут і завдання ОДУМ-у серйозно, якщо ви справді рішені розбудовувати **організацію всієї української демократичної молоді, тоді бодай у друге десятиріччя давайте будувати її насправді.**

Це не значить, звичайно, що ОДУМ повинен відмежуватися від церкви переважної більшості українського народу, від духової опіки й релігійних урочистостей, але це значить, що ОДУМ повинен створити в себе такі умови, щоб неправославна частина нашої молоді до ОДУМ-у прийшла, щоб побачила, що вона тут бажана і щоб могла працювати без почуття гіркоти.

2. Одумівська програма, виховні форми й методи повинні бути опрацьовані до найтонших деталей: на кожні збори, на кожен тиждень, сезон і рік для кожної вікової групи, а зокрема для трьох молодших груп, віком від 8 до 21 року. Одумівська виховна програма й методика мусить бути повніша і досконаліша від програми й методики Скавту, якщо ОДУМ хоче чесно й успішно конкурувати з ним. Вона мусить визначати “кожен крок” одумівця й виховника вдома, в школі, на праці, на прогулянці й зокрема в організації. Провід ОДУМ-у може тікати від цього завдання ще років десять, поки остаточно переконається, що це фундамент, без якого молодеча організація ніколи докладно не знатиме, що їй робити, як робити і навіщо робити. Кожен референт і виховник робитиме на свій лад, кожен починатиме спочатку, кожен розчарується і залишиться несмак...

3. Організація одумівського типу, до якої належать восьмирічні діти й 35-річні громадяни, робітнича молодь і молоді професіоналісти — така організація не може працювати колективним способом. Потрібний виразний розподіл функцій, завдань і обов'язків. Юний Одум повинен стати, врешті, автономним, зі своїм окремим проводом. Недавня трагедія в Пласті хай зайвий раз пригадає кожному, що праця з дітьми — це надзвичайно скомлікована й відповідальна річ, яка вимагає справжньої посвяти кваліфікованих одиниць, а не тільки доброї волі.

Щойно вдосконаливши виховну структуру організації й віддавши Юний Одум під опіку Товариства Одумівських Приятелів, провідники ОДУМ-у дістануть час та можливість приступити до здійснювання тих завдань, що їх ОДУМ поставив собі з самого початку.

І першим з цих завдань, на мою думку, є впорядкування демократичного сектора української

еміграції. Одумівці-сеньйори, яким давно пора вже вийти поза ОДУМ, повинні врешті переконати старших демократичних провідників, що ми тут не в гостях; не на місяць, чи рік, чи десять. Що в випадку війни наша молодь піде не в українську, але в американську армію, що після визволення України наша молодь поїде туди хіба що у відпустку.

Ми в Америці для того, щоб жити, тому мусимо вкінці створити такі форми громадського життя, щоб у них можна було жити, не соромлячись їх. Нам тут непотрібні десятки кволих, німечних і самоїдних демократичних гуртків, які пригадають про існування молоді та громадянства хіба тоді, коли потрібно провести якусь грошову збірку. В такі гуртки наша молодь не піде і їх "боротьбою" вона не зацікавиться. Нам тут потрібне одне сильне Об'єднання Українських Демократичних Організацій, яке серйозно зайнялося б задоволенням культурно-виховних і політичних потреб демократичної частини української еміграції.

Таке Об'єднання потрібне ОДУМ-ові на те, щоб мати партнера, спільно з яким можна було б набувати відповідні приміщення, устаткування й відпочинкові оселі та спільно з яким можна б організувати різні акції, не наражаючись на закиди партійности, чи церковної односторонности.

Таке Об'єднання потрібне на те, щоб українські демократи дістали, нарешті, належні впливи на політику УКК, КУК та інших українських громадських централей. Таке Об'єднання потрібне на те, щоб по-справжньому мобілізувати десятки тисяч розпорошених безпартійних громадян на підтримку нашого Державного Центру, щоб забезпечити йому таку конечну незалежність дій. Таке Об'єднання потрібне, врешті, на те, щоб тим лідерам, які так бояться його, — дати відповідну працю і хліб, і віру в українську демократію, про яку вони залюбки деклямують, але в яку фактично не дуже то вірять...

Роля такого Об'єднання не закінчиться з визволенням України, як і не закінчиться роля еміграції. Навпаки, воно було б запорукою того, що визволена Україна стала б справді вільною й демократичною. А такого Об'єднання не створить ніхто, якщо старші одумівці його не заініціюють. Якщо ж ОДУМ за десять років не виховав десятка провідників, здібних взяти на свої плечі такий тягар — значить він не виконав одного з основних своїх завдань.

5. Часто доводиться чути закиди молодих, що українська преса нудна, переповнена наклепами, інсинуаціями, демагогією, злобою, гурра-патріотизмом та дешевою пропагандою. Все це правда, але чому ж тоді на прикладі "Молодої України" не показати, якою мусіла б бути та наша преса й якої преси хоче стужене за свіжими думками та об'єктивними інформаціями наше громадянство, а зокрема молодь?

Бомбардуйте бідну редакцію "Молодої України" не лише докладними звітами про те, як відсвятковано якусь там академію чи як смакували голубці на якомусь там лікніку, але й діліться враженнями від прочитаної книжки, від нового фільму, пишть про ваші численні поїздки, про розмови з совет-

Г. Кальченко.

Подруги.

ськими туристами, про дискусії з чужинецькими студентами. Коментуйте важливі події з усіх ділянок людської творчости, передбачайте їх, присилайте цікаві переклади.

Може тоді "Молода Україна" кількакратно збільшить наклад, може дістане доступ до казково оплачуваних оголошень американських фірм, може заангажує найкращих співробітників, які в нас давно замовкли, й може стане вона передовим органом молодого українського покоління по обидва боки залізної заслони.

6. Часто хвалимося, що ОДУМ оформили "думки проти течії" Юрія Шереха, Р. Лісового, Миколи Шлемкевича, Ю. Дивнича та других наших видатних інтелектуалістів. Добре, але як ми віддячили їм? Чи за десять років бодай пробували ми створити якусь базу їхній вільній критичній творчості? Чи спричинились ми чимсь до створення репрезентативного видавництва, яке могло б видати за той час принаймні 50 вартісних книжок, а в тому числі й нелегальні книжки українських підсоветських авторів, які могли б стати світовою сенсацією? Чи це аж така неможлива річ? Чи монополія на потрібні речі мусить залишитися в руках євреїв, росіян і поляків? Вони ж це роблять, і то з великим успіхом, моральним та матеріальним.

А що, якби так "Молода Україна" започаткувала конкурсну літературну нагороду для наших молодих письменників-початківців? Чи це теж неможлива річ? Або непотрібна? Вкінці-кінців потрібно усвідомити факт, що тривалу вартість для нас, для України і для всього світу матиме лиш те,

що створять наші вільні письменники, мистці та науковці.

Не кожний з нас може стати письменником чи науковцем, але кожний з нас і одумівська організація в цілому може значно спричинитися до процвітання наших емігрантських джунглів та до культивізації культурної творчої атмосфери.

7. Десять років хвалимося високим числом студентів-одумівців. Пора врешті запитати: а де ж вони? Скажете: ш-ш-а-а, не чіпай їх, вони вчаться... Добре, хай вчаться, але де ж ті, які вже вивчились? Що вони роблять? Де їхній фаховий вклад у нашу загальну справу?

Америці потрібні сотні професорів, доцентів суспільних наук і славістики, потрібні бібліотекарі та журналісти зі знанням слов'янських мов, потрібні члени амбасад, експерти найрізніших місій, дорадники і перекладачі, редактори військових видань, які знають психіку й методи ворога. Чи є між ними колишні студенти-одумівці? За винятком двох-трьох — не знаю. І ніхто не знає, бо ОДУМ досі **не звертав на ці речі найменшої уваги**, бо відкинув навіть ідею створення автономної студентської організації.

А тим часом, якщо б наші студенти втримували хоч би теплі людські зв'язки з студентами з Азії, Африки й Південної Америки, вони зробили б колосальну прислугу в боротьбі з комунізмом. Бо майже всі ті студенти приїзять в Америку, переважно за наші гроші, щоб пізнати демократію, а виїжджають з Америки прихильниками СРСР, чи принаймні марксистами. Бо в країні всевладного долара ніхто не мав часу ними по-справжньому зацікавитися, ніхто не простягнув їм дружню руку, хіба слабенька п'ята колона...

На мою думку, відновити ДОУС і розпочати систематичну діяльність на студентському форумі — це конечна справа. І створити при ЦК ОДУМ-у здоровий стипендійний фонд для студентів суспільних наук, для тих, що знають, де ведуться справжні битви холодної війни і не бояться стати її учасниками — справа невідкладна.

8. Врешті декілька слів про духові й живі зв'язки нашої молоді з Україною, про впливання на еволюційні процеси в СРСР у бажаному нам та вільному світові напрямку. Такі зв'язки і такі впливи неможливі, якщо не знімемо наших гурра-патріотичних святкових шат і бездумно пропагуватимемо "атомове визволення", чи негайну революцію.

Але вони можливі і реальні, якщо одумівський актив уважно вивчатиме мінливу підсоветську дійсність і в своїх виданнях та в розмовах з підсоветськими людьми відповідно стимулюватиме можливі форми боротьби бодай за ті мінімальні людські права, які ніби-то гарантовані сучасним советським законодавством.

Все це, очевидно, досить складне, все це вимагає послідовної праці й плянування на дальшу мету та бодай півсотні провідників великого калібру. Де ж їх ОДУМ-ові взяти?

Знайдіть їх, шановні делегати! Знайдіть їх в інших організаціях. Знайдіть їх у каледжах та в університетах. Знайдіть їх, розбитих і розчарованих,

у тьмяно освічених буфетах на ваших забавах. Шукайте — і знайдете! Стукайте — і відчинять вам!

Важливе, щоб ви цього хотіли, щоб горів у вас великий вогонь, щоб вірили в себе і в свою справу. Бо щораз менше у нас охочих до нудних "академії", голосних демонстрацій і театральної пози, але щораз більше у нас людей, людей вашого покоління, які вивчили західні мови, які розуміють психіку Заходу, які знають форми й методи його політичної дії і які все це поставлять до ваших послуг, переконавшись, що вони ОДУМ-ові потрібні.

Тільки не нарікайте. Не жалійтеся, що вам тяжко, що приклад мусять дати старші. Ваші батьки показали вам приклад. Показали тоді, як були такі ж молоді, як ви тепер. Тільки вони творили і очолювали не молодечу організацію. Вони творили і очолювали велику державу та армію, яка в безнадійних умовах три роки стримувала противника, що сьогодні загрожує й вашій новій вітчизні.

І моє покоління показало вам приклад: коли в ще гірших умовах творило повстанчу армію та йшло в безвиглядні бої, бо почуло на собі відповідальність, бо соромно було не йти. Соромно перед собою, перед друзями, перед дівчатами й перед історією...

І сьогодні показують вам приклад ваші ж ровесники, коли за свободу ризикують життям на Колімі чи в Казахстані, у Варшаві чи в Будапешті, в Сеулі чи Істамбулі.

Хтось може скаже, що ці приклади не для нас, що Америка найпотужніша й найбагатша країна, що наш спокій стереже армія на базах, розкинутих по всьому світі, отже молодь наша може повністю віддаватися пікнікам та забавам.

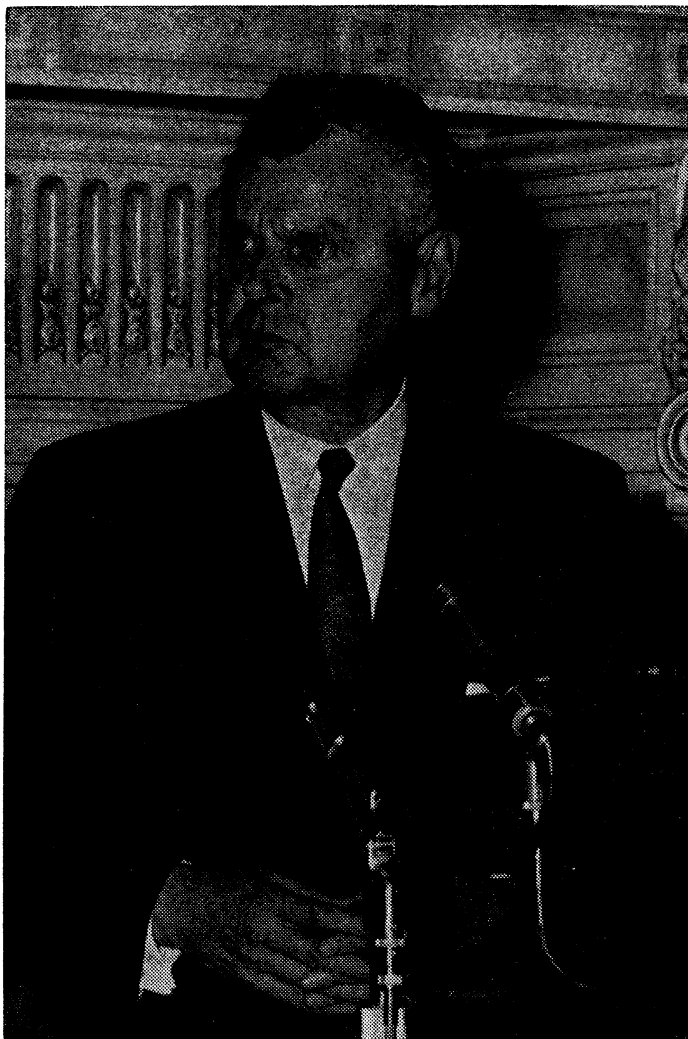
Дорогі делегати! В молодечій організації часом можна і треба побавитись, але в наші критичні часи слід завжди пам'ятати, що Римська імперія була також найпотужніша й найбагатша, її також стерегли легіони на далеких кордонах, але вона розсипалася невідомо навіть під чийми ударами, коли прості римські громадянські чесноти замінено гаслом: Х л і б а і з а б а в ! Не забувайте, друзі, що Америка є надією ще вільного світу в його останній і рішальній фазі боротьби, тому на люксус подібних гасел таки дозволити не можна.

У день першого ювілею вашої організації прощу прийняти ці гіркі, може, думки не як вияв неввіри в ОДУМ, а навпаки. Знаю, що ОДУМ єдиний з-поміж усіх українських організацій не затискає критики. Знаю, що між багатьма китицями запашних квітів, які вам піднесено на цей ювілейний з'їзд, — одна гілка рідного полину не зашкодить, а може в дечому й допоможе.

З цією вірою сердечно вітаю вас і бажаю українській демократичній молоді здійснення всіх її задумів у черговому десятиріччі.

ДО УВАГИ НАШИХ ЧИТАЧІВ.

Наступне, ювілейне число "Молодої України" вийде в листопаді, з побільшеною кількістю сторінок.
Редакція.

Прем'єр Канади Дост. Джан Діфенбейкер.

“У своїй промові Хрущов агітував за проголошення декларації “про повне знесення колоніального режиму”.

...Він говорив про колоніальне рабство, експлуатацію і чужинецьке рабство. Цей погляд просовує володар найбільшої колоніальної сили в світі...

Після закінчення останньої війни сімнадцять колоніальних країн і територій з 40 мільйонами населення унезалежилися зовсім від Франції і стали самостійними державами. В той самий час чотирнадцять колоній і країн з населенням понад 500 мільйонів дістали повну державну свободу в Коммонвелті (Англія). Отже разом 600 мільйонів людей у більше як 30 країнах, представники яких засідають тепер в ОН, дістали свою волю і незалежність...

Як же маєтсья справа з Литвою, Естонією, Латвією? Як є з волелюбним українським народом та іншими східньо-європейськими народами? Хрущов також говорив: “Історичний розвиток подій ставить питання цілковитого знесення колоніального володіння — негайно і безумовно” — Це правильно, але в міжнародніх справах не може бути подвійної норми”...

(З промови Д. Діфенбейкера на 15-ій Генеральній Асамблеї ОН).

С. РОМАНОВИЧ

„Зайві люди“

Прошло вже понад сто років, як російський письменник Тургенєв написав невмирущу повість “Обломов”.

Цей період історії схарактеризований у класичній літературі як період “лишніх людей”. Обломовщина з'явилась в наслідок морального занепаду і розкладу пануючої кляси того часу — дворянства. Соціална структура суспільства перед скасуванням кріпаччини виглядала приблизно так: абсолютний монарх, старе покоління дворянства, — будівничих імперії, що виконували, разом з царською охранкою, ролю держиморд, — молоде розніжене покоління родового дворянства, що через свою лінєвність і безпорадність не встані було виконувати ролю своїх батьків і ставало обломовими — зайвими людьми. З другого боку — безправні маси закріпаченого селянства. Лише скасування кріпаччини і прихід на сцену більше енергійної промислової буржуазії відсунули на півстоліття катастрофу революційних потрясень.

Подібне явище, правда, в дещо зміненій формі, ми спостерігаємо зараз в Советському Союзі. Новітні обломови, оці мамині й татові синки пануючої кляси червоного дворянства, стали для більшовицького режиму проблемою дня. Комуністична ідеологія, що була альфою і омегою для їх батьків, в ім'я якої їхні батьки стали держимордами червоної московської імперії, їх більше не захоплює. Партийна верхівка КПСС ввесь час намагається створити постійну пануючу клясу червоного дворянства; з цією метою вони створили всі умови для навчання своїх дітей, обмежили вступ працюючої молоді до вищих шкіл, щоб охоронити свою молодь від революційних впливів робітничої молоді. Замість того, щоб перебирати кермо державної машини від своїх батьків, ця молодь стала барчуками — зайвими людьми. Добре матеріально забезпечені, вони провадять свій час в бездіяльності, за пиятикою в найліпших готелях і клубах.

Розпуста і оргії є девізом їх життя. Оце і є ті стилияги, що по кінському ржуть на вулицях, про яких західні кореспонденти пишуть, що вони можуть безкарно їхати автом сто кілометрів на годину по залюднених вулицях Москви.

Бути стилиягою, вишукано одягатись, слухати західньо-європейську музику, рокен-ролити, плювати на советські закони — можуть собі дозволяти лише барчуки, що мають всемогутніх “папаш”.

Насамперед, барчуки є низькопоклонниками перед Заходом, про що багато пише советська преса, бо їм найбільше доступний матеріальний добробут і цивілізація Заходу.

Моральний розклад верхівки є першою ознакою скорого розвалу московської тюрми народів.

Як і сто років тому, ми маємо з другого боку пригноблену масу закріпаченого (колгоспного) селянства, що всіма фібрами своєї душі ненавидить цю систему соціального і національного поневолення.

М. РИЛЬСЬКИЙ

.

Наша зустріч єдина була.
Ти пройшла — ти навіки пройшла,
І закрили твій образ сніги,
Що летять і пливуть навкруги.

Може навіть сніжинка і ти,
Що упала до нас з висоти,
Щоб серця нам навік закувать,
А самій непомітно розтатъ?

Пам'ятаєш високі доми,
Що стояли, як тіні у тьмі?
Пам'ятаєш, як швидко ти йшла?
Наша зустріч єдина була.

**

На мосту, над темною водою
Ти ішла. Летів і танув сніг.
Кволі верби віяли весною,
Вітер грав у свій пустинний ріг.

Очі сяли, як свічки гарячі,
Груди несли нелюдську жагу,
А сліди були такі дитячі
На брудному, сірому снігу.

Вибивалась бідна волосинка,
Біла хустка плакала в імлі, —
І здавалось: розтає сніжинка,
Умира сніжинка на землі.

В часи кріпаччини ми мали плеяду письменників, що підняли рішучий голос протесту проти деспотії і насильства (Шевченко, Гоголь, Лермонтов і багато інших). В новітні часи московської деспотії і абсолютизму, сотні письменників та інтелектуалістів віддали своє життя у нерівній боротьбі проти самодержавія червоної оприччини.

Це щодо аналогії. А тепер щодо різниці.

Сучасна панівна кляса має широко розбудовану бюрократичну систему, що в основному складається з безликих пристосуванців, які за жирніше намазану скибку хліба вірно служать цьому колосові на глиняних ногах. Це є фактично оті "природні ремні між партією і масами" — безпартійні більшовики, як їх називає советська преса. Слуги (службовці) режиму, а слуги ніколи не були рушійною силою, ба навіть надійною опорою. Рушійною силою революції була і є упосліджена робітничая кляса. Це ми маємо тепер — і не мали сто з лишнім років тому. На крові робітників червоні узурпатори прийшли до влади, іменем робітничої кляси розбудували модерну систему визиску. Могильниками цієї системи будуть робітники, зокрема нове покоління трудової молоді, що є в стані шукання істини, вся ота "механічна і нудьгуюча" молюдь, що так непокоїть московських правителів.

Це, так би мовити, одна сторона медалі про зайвих людей на "варварському" Сході.

Щоб не бути одноким, якщо вже зайшла мова про зайвих людей, дозволю собі подивитись на

зворотну сторону медалі, що є на "цивілізованому" Заході. Як я вже сказав, советські барчуки дуже захоплені "модерним" Заходом. Західніх барчуків дуже полонить "примітивізм" Сходу. У своєму мавпуванні московського комунізму західні колеги доходять до абсурду. Я маю на увазі рух утікання від цивілізації і поворот до примітивного напівдикого життя в лісах, печерах і т. д. Це так звані адамісти (жити як Адам і Єва), бітніки (противники суспільної моралі), нутніки (в розумінні твердий горіх), вготніки (ну й що ж?). Характерно, що всі ці слова дістали російське закінчення "НІК", що звучать як пародія на всі спутніки і луніки. Найбільше популярним рухом у Америці й Британії є "бітніки". За словами американських "учителів" цього культу, бітніки є бунтівники проти монастирської (як вони називають) моралі сучасного суспільства.

В чім же полягає їх "чиста" мораль?

Насамперед вони, як і їхні російські колеги, пропагують вільну любов і заперечують працю як засіб до існування. Праця для дурнів — заявив Джонс з Ліверпулю, мое зацікавлення — поезія й дівчата. Час свій в основному витрачають на валяння по підлогах, або мандрах з місця до місця в шуканні пригод. Зовнішній вигляд їх страшний: брудні, не голені, не стрижені, обдерті, в довгих по коліна светрах, вузьких штанах, в більшості босі. Мешкання, де вони живуть, нагадують свинюшники, мебель попалена, ніхто не замітає й не виносить бруду. Дівчата виглядають не ліпше. Не лише не пудряться, не красяться, але й не миються і не розчісуються, нюхають тютюн або курять люльки й цигарети. Засобами до існування є багаті батьки, дядьки, тітки або крадіж і жебрацтво. Частина з них стає наркотиками, деякі, в шуканні шастя, захоплюються спиритуалізмом і вивчають буддизм. Культ вільної любови й самозадоволення призводить до повного морального розкладу. Кримінальний злочин стає героїзмом. Досить навести один приклад з Каліфорнії про бітніка — "драг адікта" "Нігер Діаманта", який зарізав свого "лендлорда" за те, що той вимагав заплатити за помешкання, у якому він жив. Як і треба було сподіватись, "Нігер-Діамант" закінчив свою діяльність в газовій камері, але для бітників він став героєм, навколо його імени створено культ святого. Про нього складають пісні, пишуть музику і співають в барах. Так твориться культ лицарів абсурду.

Чи не нагадує все це п'єсу М. Горького "На дне"?

Зовнішня подібність велика, але причини постановки цього "дна" зовсім відмінні. Герої М. Горького спускались на дно через злидненість і бідноту. Бітніки спускаються на дно від пересиченого матеріального добробуту, бездіяльності й духового занепаду. Горьківське "дно" породило революціонерів, а з бітників будуть лише дегенерати.

Советські барчуки зовсім не збираються на дно — і в цьому полягає основна різниця між зайвими молодими людьми на "примітивному" Сході та "цивілізованому" Заході. Їх треба силою зіпхнути на дно, це і є якраз завдання тверезо-думаючої, вічно революційної і шукаючої української молоді на Батьківщині.

Помер П. Козицький

За останнє півріччя український музичний світ поніс три великі неповоротні втрати. В жовтні минулого року в Мюнхені помер видатний український співак-тенор Орест Руснак, що своїм співом прикрашував кращі вистави різних європейських оперових театрів. У лютому цього року в Києві обірвалось життя славного артиста-баса, корифея українського оперового мистецтва Івана Паторжинського. І ось знову з Києва прийшла сумна вістка, там у квітні несподівано помер відомий український композитор, музичний педагог, критик і журналіст, один з передових представників сучасної української музики Пилип Козицький. Біль утрати підсилюється ще й тим, що відходять від нас видатні, віддані своїй справі люди, що наполегливо працювали в музичній ділянці.

Для характеристики покійного композитора Козицького слід насамперед згадати його безкраю любов до рідної української пісні, на мелодіях якої він виховався й які поклав в основу своєї творчості, його скромність, лагідність вдачі і наполегливість у праці над піднесенням українського музичного життя mimo несприятливих для того обставин, його намагання збагатити українську музику новими творами, виховати нову генерацію музик, притягнути до праці все нових людей, що почують покликання до цієї ділянки.

Народився Пилип Козицький 11 жовтня 1893 року в селі Летичівці на Київщині. З малих років він захоплювався музикою та українською піснею і пробував свої сили на композиторській ниві. Вже в 1913 році вийшов його твір для фортепіана "Сторінки дитинства". Після закінчення духовної семінарії Козицький вступив до київської консерваторії, де студіював у класі композиції під керівництвом музичного педагога Бориса Яворського. Вчитель Козицького, надзвичайно вдумливий і тонкий музикант, що висунув ідею так званої ладової гармонії, як основи музичного твору, що при вмілому використанні давала надзвичайно гарні звукові ефекти, зумів зацікавити цим і свого учня, і цей вплив позначився на дальшій композиторській творчості Козицького.

По закінченні в 1920 році консерваторії Пилип Козицький працює як викладач співу і диригент хорів у середніх школах Києва. Він широко розгортає і свою творчу діяльність, обробляє народні пісні, пише церковно-хорові твори: "Христос Воскрес", "Милість спокою", "Дві херувимські", дає гарні разки обробок колядок. Така творчість у перших пореволюційних роках була ще можлива. Поруч цим пише композитор твори для скрипки, фортепіана, сольоспіву і хорів. Рівночасно він бере жваву участь у всьому музичному житті. В 1921 році створюється Громадський комітет для закінчення пам'ятника композиторові Миколі Леонтовичеві, і з цього комітету в 1923 році виникає Товариство ім. Леонтовича. Воно стає потужним осередком, навколо якого згуртовуються найкращі представники нової генерації композиторів: Левко Ревуцький, Борис Лятошинський, Михайло Вериківський, Віктор Косенко, Валентин Костенко. Бере там діяльну участь також і Пилип Козицький. П'ять

Композитор Пилип Козицький.

років пізніше цей осередок перетворюється у Всеукраїнське товариство революційних музик, активним членом якого весь час перебуває Пилип Козицький. Він не припиняє й своєї творчої праці, вивчає народню творчість, досліджує спадщину Миколи Леонтовича та Кирила Стеценка і пише про них цінні монографії.

В середині 20-их років Козицький переїздить до Харкова, стає професором харківської консерваторії та завідує музичного відділу Народного комісаріату освіти і перебуває на цій посаді до початку другої світової війни, керуючи цілим музичним життям України. Він прикладає багато зусиль для розвитку створених тоді українських оперових театрів і покращання праці музичних інститутів, старається забезпечити мистецьке керівництво театрів і педагогічний склад інститутів кращими фахівцями. Влітку 1927 року він їде до Берліна, щоб заангажувати західноукраїнського композитора Антона Рудницького на посаду диригента опери і професора музичного інституту. Не заставши там Рудницького, композитор виїздить до Львова, де в будинку Рудницьких, у присутності композиторів Станіслава Людкевича і Василя Барвінського складає контракт праці.

Ставши в 1927 році головним редактором журналу "Музика масам", Козицький у численних статтях висвітлює питання піднесення праці композиторів і музичних шкіл, має великий вплив на розвиток молодого покоління українських музик, сприяє праці композиторських угруповань та організацій.

Впарі з тим розгортається й творча діяльність композитора. Знані його оркестрові твори: "Пісня", симфонічна поема "Козак Голота" (1926 р.), струнні квартети: "Хореографічна сюїта", "Варіації на купальську тему", для фортепіана: "Сім

Тамара КОЛОМИЄЦЬ

Іде ранок...

Іде ранок на конях сивих,
День — на білих, на чорних — вечір, —
Із барвистих казок щасливих
Світлу радість несуть малечі.

Відчиняють чарівні брами —
Розстилається світ широкий:
Ген, бори гомонять з вітрами,
Ген, сніги залягли глибокі.

Все по-своєму в цьому світі
Бачить очі дитини вміють,
Мов крізь дивні голчасті квіти,
Що на шибці морози сіють.

Оживають ягнята-хмари,
Місяць, хвацький пастух рогатий,
Заганяє свої отари
За притрушені снігом хати.

...І красу, і відвагу, й ласку
Діти бачить у всьому вміють,
Вірю: мрія родила казку,
Щоби казка живила мрію.

Заронивши в дитячу душу
Зерно вічного неспокою,
Вчила степ, що спалила суша,
Вмити хвилию гомінкою.

Вчила звідать глибин незнаних
І найвищих вершин сягнути.
У життєвому океані
Подолати найтяжчу скруту.

Щоб нащадкам лишить плянету
В квітуванні ясної днини,
Винахідником і поетом
Народилась на світ людина.

прелюдів”, “Дев’ять прелюдів”, “Індустріальний момент”, а також низка сольоспівів. У прекрасних хорових творах позначився вплив Бориса Яворського з його народньо-пісенними ладами і гармоніями. Кращі твори для хорів: “Дивний флот” на слова Павла Тичини, “Голод”, “Нова Атлантида”, “Зелені килими”, врешті славнозвісна “Кантата Заньковецької” майстерністю хорової поліфонії належали до найліпших зразків хорового жанру в тогочасній українській музиці. Писав композитор також камерні твори і романси. Творчість його носить епічний характер, засоби музичної мови Козицького і фактури його творів є цілком сучасні.

З ліквідацією в 1932 році всіх літературно-мистецьких організацій, серед них і всіх музичних угруповань та створенням єдиної спілки композиторів України, Козицький стає її членом і займає низку відповідальних посад. Після перенесення столиці з Харкова в Київ, він переїздить до Києва, стає редактором журналу “Радянська музика”, викладає у київській консерваторії, абсолювентом якої свого часу був, стає керівником катедри історії української музики.

Композитор переходить до більших форм музичного мистецтва, в 1934 році створює свою першу

оперу “Жан Жерарден”, в 1937 році — балет “Порив”, в 1939 році оперу “Невідомі солдати” за п’єсою Леоніда Первомайського. Він пише також музику до фільмів: “Партизанська дочка”, “Мати”, “Соняшний маскарад”, “Кубань”. Після приєднання Західної України Козицький їде до Львова і встановлює творчий контакт з композиторами Галичини.

Коли спалахнула друга світова війна, Пилип Козицький разом з іншими українськими композиторами був евакуйований до Уфи. Своєї творчої діяльності він не припиняв і там, цікавився башкірською музикою, вивчав місцевий фолкльор і написав струнний квартет “Сюїта на башкірські теми”. Тоді ж створив він оперу “Абадан” башкірської тематики та ще одну оперу “За батьківщину”.

Повернувшись, після відступу німців, до Києва, композитор продовжує педагогічну працю в київській консерваторії, співпрацює з Іваном Паторжинським, який у 1944 році став професором консерваторії. В цей час він пише переважно кантати, а також музику до фільму “Квітує Україна”. В 1952 році 7-ий пленум спілки композиторів України обирає його замість Г. Верьовки головою спілки.

Багато уваги приділяв композитор розвитку самодіяльного хорового мистецтва і піднесенню якості праці хорових гуртків. Незадовго перед смертю він став головою створеного в Києві організаційного комітету Хорового товариства УРСР. Це товариство ставило своєю метою корисну і потрібну справу умасовлення хорового мистецтва і піднесення рівня його праці. Козицький одразу поринув у цю роботу, очолив акцію за поширення діяльності товариства, за охоплення нею всіх хорових гуртків — по містах, містечках і селах. Для цього почалося творення обласних, районних і міських організаційних комітетів товариства. Під керівництвом Пилипа Козицького праця закипіла. Найкращі осяги в ній здобули Чернігівська, Хмельницька та Вінницька області і міста Ялта та особливо Дніпропетровськ, в якому налічувалось 100 хорових колективів, що об’єднували 5 тисяч співаків. За вказівками Козицького Дніпропетровський міський організаційний комітет товариства створив курси підготовки керівників музичних і хорових гуртків. В останніх часах старанням Козицького постали організаційні комітети в Луганській, Миколаївській, Одеській і Кримській областях. Великий прихильник хорового мистецтва і сам автор прегарних хорових творів, композитор усією душею віддався цій справі, намагаючись поширити пісню скрізь.

Несподівана смерть Пилипа Козицького обірвала цю працю, як і цілу композиторську творчість цього обдарованого музики.

Вихований на скарбах української пісні, Пилип Козицький переніс ці скарби в свою творчість, віддано працював на музичному полі і здобув собі заслужену славу талановитого композитора, хоч окупація й не дала йому змоги повністю розгорнути свої сили на службі рідному народові.

Сергій Голубенко.

Українка = співачка світової слави

(У 10-ліття з дня смерті Антоніни Нежданової).

Багато прекрасних високообдарованих талантів виростив і висунув український народ у різних ділянках культури і мистецтва. І багатьом з них, тим, що повинні б були творити і розвивати рідну культуру, — через колоніальне становище України, брак власних театрів і мистецьких закладів та неможливість розвивати свої обдарування на рідній ниві, довелося піти до чужинців, працювати для них, возвеличувати своїми талантами їх культурні надбання і ввійти в історію їх культури та мистецтва. Таких сумних прикладів маємо ми багато в різних ділянках мистецької творчості, немало їх і в ділянці вокального мистецтва, де довговікова українська співоча культура виплекала численних видатних виконавців-співаків, що силою обставин, через відсутність національних оперових сцен, приневолені були йти на послуги до чужинців.

Українець Микола Іванов, один з найкращих тенорів світу, на всю широчінь розвинув свій видатний талант на італійських оперових сценах. Сальомея Крушельницька була загальнознана в Європі як найвизначніша італійська співачка. Ліричний тенор Олександр Мишуга здобував лаври в оперових театрах Італії, Німеччини і Польщі, інший знаменитий тенор Євген Гушалевиц співав на німецьких і польських сценах, бас Олександр Носалевиц — у Відні та Вісбадені, героїчний тенор Модест Менцинський — у Стокгольмі та Кельні, Михайло Голинський — у Варшаві.

Але найбільше українських талантів привласнила собі Росія і, поставивши їх собі на службу, назвала їх своїми російськими співаками. Від часів Березовського і Бортнянського, забраних з України і записаних в історію музики як російські співаки та композитори, тягнеться довгий список українських втрат на полі вокального мистецтва. Видатний оперовий співак і композитор, автор опери "Запорожець за Дунаєм" Семен Гулак-Артемівський 22 роки свого творчого життя виконував головні партії у виставах Петербурзького оперового театру і створив чудові образи в операх світової класики. Рівночасно з ним виступав славний бас, українець з Єлісаветграду Йосип Петров, що яскравим драматизмом, глибиною широкого почуття, простотою і правдивістю виконання здобував собі тріумфи. Його співом захоплювався Тарас Шевченко, про його дивовижні голосові дані писали скрізь. Під кінець артистичної діяльності Петрова на сцену виступає нова зірка оперового мистецтва, українка Антоніна Нежданова, що своїми вокальними багатствами здивувала цілий світ.

Народилась Нежданова 29 липня 1873 року в селі Крива Балка, біля Одеси, в родині народного вчителя. Батько її, скрипаль-аматор і диригент сільського церковного хору, свою любов до музики старався прищепити й доньці, грав їй на скрипці, вчив співу, заохочував до участі в хорі, де вона почала виступати як солістка вже від сьомого року життя. Батьківські намагання зацікавити доньку музикою дали гарні наслідки. Вона полюбила музику і спів, невтомно вправлялась і співала сольово

партії в хорі. І вже з юних років розкрилась багата музична обдарованість талановитої дівчини. Вона захоплено слухала рідні українські народні пісні, сама співала їх, жадібно схоплювала кожен нову, до того незнану їй пісню, і ці прекрасні твори усної народньої поезії зробили вирішний вплив на формування її вокального обдарування. Ставши ученицею одеської гімназії, дівчина бере участь у гімназійному хорі, виступає як солістка в аматорських хорових гуртках. По maturі Нежданова стає вчителькою одеської міської жіночої школи, але любов до музики, до співу, до опери не згасає. Вона часто відвідує одеський оперовий театр, захоплено слухає виступи видатних італійських співаків Л. Тетраціні, Дж. Гальвані, й їх висока вокальна культура остаточно змушує її стати співачкою. Нежданова бере лекції співу в сестри відомого композитора і піяніста Антона Рубінштейна і в 1899 році вступає до московської консерваторії, де її вчить співу видатний вокальний педагог, абсолюент консерваторії в Больнонії, де колись разом студіювали музику Березовський і Моцарт, — проф. Умберто Мазетті. Він добре оцінив видатний голос своєї учениці і звернув особливу увагу на те, щоб надати йому належної школи. В 1902 році Нежданова успішно закінчує консерваторію і одразу вступає до Великого московського театру, де потрапляє в оточення видатних співаків. Її постійним партнером стає Леонід Собінов, що свою вокальну кар'єру започаткував як співак хору в театрі Миколи Садовського, коли той перебував у Москві. Разом з Неждановою виступає геніальний артист-бас Федір Шаляпін, що в роки своєї артистичної юності пробував вступити як співак хору до українського театру, але директор Деркач не прийняв його як немuzичного співака. Другом Нежданової стає диригент Вячеслав Сук, член чеської Академії Мистецтв, професор Празької консерваторії, видатний музикант, що багато років працював у Києві, Харкові та Одесі і там ставив свої власні опери, які пізніше були виставлені в Празі.

Перебування в оточенні таких видатних мистців допомогло Неждановій ще більше розвинути і культурно зрости. Маючи рідної краси і тембру лірично-кольоратурний сопран, повнозвучний і рівний в усіх регістрах, позначений прозорою чистотою інтонації та кришталевою ясністю дикції, талановита українка поєднала високу школу співу з великою майстерністю артистичної гри; створюючи образи виконуваних героїнь, прагнула до життєвої правди, до розкриття духового світу кожної з них, до сценічного втілення всякої людини в усьому її комплексі прагнень, боротьби і переживань.

Галерея глибоких, пройнятих хвилюючою правдою життя і ніжною зворушливістю, жіночих образів, що їх створила артистка в численних операх світової класики, виявила блискуче обдарування видатної українки. Сценічний образ Віолетти в опері "Трав'ята" Верді, образ жінки, що поринула в людське багно, але під впливом широкого кохання

духово відродилася і стала здатна на велику жертву, зрікаючись власного щастя заради сестри свого улюбленого, розкрила артистка з великою силою та переконливістю. Повна щирості і правдивості її Мімі в опері "Богема" Пуччіні уособлює бідну працівницю, що виробляє штучні квіти, типову представницю паризької богеми. Силу глибокого кохання і почуття безкрайньої вірності до гробу показала Нежданова у зворушливому образі Джульєтти з опери "Ромео і Джульєтта" Гуно. З меншою силою розкриває вона й образ Маргарити з опери "Фавст" того самого композитора, її внутрішній світ, душевну боротьбу, гріх і покаєння, а в партії Лякме з одноіменної опери Деліба доводить, що цій дівчині, яку індійці вважають за святу, властиві всі людські почуття кохання і відданості улюбленому чоловікові. Романтичний образ Ельзи з опери "Льонгрін" Вагнера, невинно оскарженої дівчини, тумачить Нежданова яскраво і всебічно, виразно передає її душевні переживання, нестійкість, безборонність перед чужими впливами, що врешті призводять до недодержання даного слова. І у веселому комедійному образі Розіни з опери "Севільський цирульник" Россіні виконавчиця подає безжурність та життєрадісність, доводить, що й у жанрі комічної опери вона так само сильна, як і в творах трагічного та напружено-драматичного змісту.

Але вершиною вокально-артистичного таланту Нежданової була інтерпретація образу Джільди в опері "Ріголетто" Верді. Донька бідного блазня при дворі феодального герцога, знеславлена і збещена своїм володарем, Джільда має проте глибоке шляхетне серце, яке диктує їй ціною власного життя врятувати від убивства того, чиєю жертвою вона стала, і цей її подвиг розкрила Нежданова з неперевершеною силою, правдиво, динамічно і переконливо. Пости опери "Ріголетто" з участю Нежданової в партії Джільди робили завжди величезне враження на глядачів. У 1912 році артистка виїздить на гостинні виступи до Парижу й її поява на сцені Паризької Великої Опери та виконання партії Джільди викликає захоплення вибагливої французької публіки. За однострійною думкою всіх, виступ Нежданової був тріумфом оперового мистецтва.

Поруч з постійною працею в опері артистка часто виступає в різних концертах. Ці виступи відіграють велику роль у розвитку вокально-концертного виконавства. Концертний репертуар Нежданової був дуже широкий і до його складу неzmінно входили дорогі артистці рідні українські народні пісні. З дитинства вихована на українській пісенній мелодиці, яку вона так любила і ставила понад усе, артистка з великою майстерністю виконувала на численних концертах прекрасні українські пісні в рідній мові, розкриваючи душу української жінки, її переживання, її радість і горе, її любов до рідної землі і бажання кращої долі. З 1924 року співачка бере постійну участь у концертах музичного радіомовлення.

Коли на Україні було створено Українську Державну Оперу, Нежданова з радістю їде на рідну землю, вивчає український репертуар, виступає в рідній мові на українських оперових сценах Харко-

ва і Одеси, gratулює Павлові Тичині за його висококультурні переклади оперових текстів, що звучать в українській мові не гірше від оригіналу і тим стверджують багатство української мови та її рівнорядність з мовами інших культурних народів світу.

Свій велетенський вокальний і артистичний досвід Нежданова хоче передати молоді, виховати нове покоління співаків. Від 1936 року вона розгортає широку педагогічну діяльність спочатку по студіях при театрах, а в 1943 році стає професором московської консерваторії, здобуває наукове звання доктора мистецтвознавчих наук.

26 червня 1950 року Антоніна Нежданова померла. Але її голос, записаний на численних платівках, зберігся, як і збереглася пам'ять про велику співачку-українку, незрівнянний лірично-колоратурний сопран якої дивував упродовж десятиліть мільйони захоплених слухачів. Іменем її названо одеську консерваторію. Український народ зберігає пам'ять про видатну співачку, що своїми вокальними даними дивувала Європу і цілий світ, і хоч розкривала свій талант на чужій сцені, але своєю приналежністю до українського роду, чого ніколи не приховувала, своїм виконанням упродовж цілого життя рідних українських пісень, показала, що саме наш народ міг народити і виплекати таких мистців.

С. Г.

ТАК ПОШИРЮВАНО ТВОРИ ШЕВЧЕНКА

У фондах Державного історичного архіву України є матеріали колишнього Київського губернського жандармського управління, з яких довідуємось про розповсюдження в ті часи творів Т. Г. Шевченка на Україні і в першу чергу у Канівському повіті.

Ось що писав, наприклад, київський генерал-губернатор начальнику III відділення "його імператорської величності канцелярії" 21 липня 1861 року:

"В перших числах травня цього року разом з іншими особами, що супроводжували тіло покійного академіка Тараса Шевченка, прибув із С. Петербурга в м. Канів службовець з капітулі орденів губернський секретар Григорій Честаховський. Залишившись у Каневі для впорядкування могили Шевченка, він дивною поведінкою своєю звернув на себе загальну увагу місцевого начальства і мешканців міста.

Одержані були мною відомості, що, займаючись оформленням могили і змалюванням з натури різних видів, Честаховський почав зближуватися з простим народом, одягся в його одяг і, розмовляючи його мовою, почав фамільярно ставитися до нього (народу — С. Г.), заборонив називати себе по імені та по батькові, а називав себе просто Грицьком, відвідував шинки і народні сходина, привертая простолюдників на могилу Шевченка, де й почали збиратися селяни з околиць сіл, переважно під час свят, а деякі навіть у будні дні, у вільний від роботи час.

Тут Честаховський виспівує з простолюдям гайдамацькі пісні і читає йому твори Шевченка. У той же час він намагається розповсюджувати ці твори... роздає їх багатьом селянам даром, особливо поему Шевченка "Тарасова ніч".

Розпродаж творів Шевченка мав успіх, так що протягом кількох днів цього місяця Честаховський сам встиг збути кілька сот примірників..."

Пізніше, коли жандармерія вирішила, що настав час діяти, у Честаховського під час обшуку знайшли багато творів Шевченка. Серед них були поема "Катерина" (5 прим.), "Наймичка" (5 прим.), "Гайдамаки" (5 прим.), "Тополя" (21 прим.), "Тарасова ніч" (21 прим.) та інші твори.

Поезії Шевченка на Україні розповсюджувалися дедалі ширше. В 1864 році, наприклад, під час обшуку в жителів села Червоний Кут, Уманського повіту, що брали участь у заколоті, було знайдено "Гайдамаки". 1864 року стало відомо, що вихованці 3-ої Київської гімназії розповсюджували нелегальну літературу, серед якої був і "Кобзар". У травні 1890 року на станції Знаменка жандарми знайшли пакунок із забороненою літературою, що належала студентові Київського університету М. Марковському. Тут були і вірші Шевченка. В 1904 році було розпочато судову справу проти коваля Піотровського і міщанина Ковальського, які обвинувачувалися в революційній агітації серед мешканців м. Острога Волинської губернії і розповсюдженні заборонених творів. Серед цих творів була й поема Шевченка "Катерина".

Та хіба жандармерія могла до всього донюхатися! Чим ретельніше розшукувала вона твори Шевченка, тим ширше вони розповсюджувалися серед народу. Бо народ любив їх, черпав у них натхнення до боротьби за волю і щастя.

С. Гнедаш

Платон ВОРОНЬКО

Я люблю...

Я люблю ці степи неозорі,
Де безмежна, ясна далина,
Де у росах купаються зорі
І пісні окрилює луна.

Я люблю це розгорнуте небо,
Що хмарки голубині несе,
Але жити не можу без тебе,
Бо тебе я люблю над усе.

Я чекаю, шукаю щоночі
У степу, у зеленім гаю
Твої ніжні усміхнені очі, —
Я їх в зорях нічних пізнаю.

Підійди — пригорну, поцілую,
Підем разом по рідних степах,
Бо про тебе — любов молодую,
Кожен колос шепоче в снопах.

Олексій КОНОВАЛ

Сполучені Штати Америки, у відміну від інших держав, стали самостійною державою без столиці. Спершу уряд молодого держави примістив у себе Нью-Йорк, а пізніше його взяла в десятирічну опіку Філядельфія, в свої колоніальні будови. І власне Філядельфія є містом, де народились США. Тепер всі ці будови, де засідали конгреси, суд — належать державі. Денно тисячі відвідувачів з різних штатів віддають свій поклін тим, які не боячись за своє життя, дали їм незалежність і конституцію, під якою живемо тепер.

Найголовнішою будовою є Заля Незалежності. У цій будові Річард Лі в 1776 році вперше висловив страшну для Англії думку, а саме, що Сполу-

Так ось,

чені Колонії повинні бути вільними і незалежними штатами. Ці слова дали конгресові думку про незалежність, і вже два дні пізніше Томас Джефферсон подав на розгляд делегатам колоній Деклярацію Незалежності. Після коротких дискусій і змін першим підписався президент конгресу, Джан Генкак, великими літерами, щоб недобачаючий король Англії міг без окулярів переконатися, що Генкак не з ним. В цій же залі Джорджеві Вашингтонові дано право створити армію, яка мала закріпити проголошену незалежність. Кільканадцять років пізніше Вашингтон, під гучні оплески делегатів, кинув на підлогу перед конгресом двадцять прапорів переможених англійських військ.

Але де є радість, там є і горе. Між колоніями, хоч і не залежними від Англії, не було співпраці. Уряд був безпорадний. І знов зібралися у Залі Незалежності ті самі люди, щоб виробити конституцію. Президентом засідань був герой Америки, Джордж Вашингтон, який за чотири місяці засідань лише кілька разів брав слово, але, як кажуть, його авторитет, його присутність стримували палких дискусантів. Бенджамін Франклін, який також був між делегатами, часто поглядав на Вашингтонове крісло, на спинці якого було вирізьблене сонце. І аж тоді, коли дійшло до остаточної згоди щодо конституції, Франклін підписав її, кажучи: "Часто-густо в процесі засідань і мінливості моїх надій та побажань щодо справи, поглядав я на те сонце за президентом, і не міг розгадати — сходить воно, чи заходить. Але тепер я можу з радістю сказати, що сонце таки сходить". І дійсно, побіч стола президента стоїть прапор з тринадцятьма зірками, але надворі, перед будинком, цей прапор має 50 зірок, як ствердження слів Франкліна, що сонце для Америки тоді сходило. Тепер ці два документи (Деклярація Незалежності та Конституція) переховуються у Вашингтоні, в будинку "Національних Архівів", який своєю красою і архітектурою, як і багато інших державних будинків, нагадує старогрецькі святині в Атенах. Ці документи бережуться в запечатаних бронзових ящиках, наповнених гелієм, а спеціальні фільтри спиняють нищівні для паперу промені сонця. Ящики з документами сконструйовані так, що кожної хвилини можуть бути спущені до шафи, забезпеченої від бомб, вогню чи потрясень.

В одній з кімнат будинку Незалежності стоїть дзвін, який називається “Дзвоном Свободи”. Історія цього дзвону також цікава, як і історія США. Коли Пенсильванія була ще колонією Англії, було замовлено в Лондоні 2,000-фунтовий дзвін з написом навколо верхньої частини з Старого Заповіту: “Проголошуй свободу цій землі, як також її мешканцям”. Дзвін привезено до Філядельфії в 1752 році, й після підняття його на дзвіницю, під час випробовування, він тріснув. Вже місцева фірма взялася перетопити дзвін, але перша його копія не дала бажаного звуку, і шойно після другої спроби дзвін почав скликати делегатів до залі засідань й відкривати засідання суду.

Коли в 1777 році військо Англії підійшло до передмістя Філядельфії, історичного дзвона, щоб не попав до рук англійців, які радо перетопили б його на гармату, зняли з дзвіниці й вивезли до Аллентавну, де він переховувався під підлогою церкви.

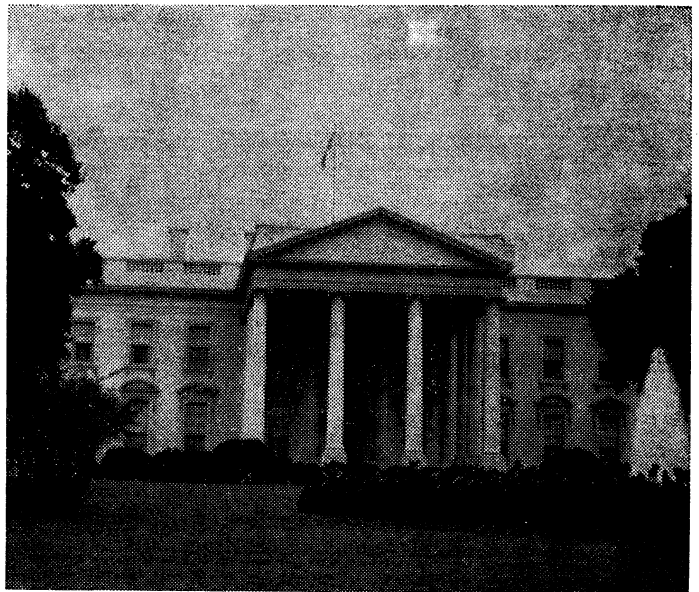
По році переховування його знову повернули до Філядельфії, де він висів біля 50 років, тоді знову зняли і примістили нижче, бо дерев'яна дзвіниця могла не витримати його ваги. Коли помер суддя найвищого суду, Джан Маршал, дзвін сумно проводжав його останки, і тоді тріснув. В 1846 році просвердлили в ньому діру, в тому місці, де була розколина, щоб остаточно розділити на ча-

який ти,

стини. Восстанне послужив він при святкуванні Вашингтонових народин, бо тріщина продовжилась. Від того часу дзвін був знятий, забутий, відданий, як стара непотрібна річ, і вкінці повернений до будинку Незалежності як свідок колишніх тяжких і радісних для Америки часів, як символ “Голосу Свободи”.

Майже з самого початку уряд молодій державі підшукував місце для свого осідку, яке міг би назвати столицею. Північні штати хотіли, щоб серце держави було в їхній частині, а південні — у їхній. Як компроміс, Джордж Вашингтон вибрав для столиці межові околиці штатів Меріленд і Вірджинія. Меріленд подарував 64 квадратних миль, а Вірджинія 36, але після п'ятидесяти років частина подарованої землі була повернена Вірджинії, бо в ті часи ніхто не міг передбачати швидкого розквіту столиці, так що тих 69 квадратних миль, які лишились власністю Околиці Колюмбії, де розположена столиця, — не вистачить. Вісім квадратних миль з загальної поверхні Вашингтону припадає на воду.

Джордж Вашингтон доручив своєму колишньому майорові, французькому інженерові П'єрові Лефантові розробити плян міста — майбутньої столиці. За його пляном центром міста є Капітолій, до якого прямують широкі бульвари, обсажені деревами. Капітолій мав би бути, якщо дивитися згори, центром колеса, вулиці якого, як шпиці, тримають вкупі решту будинків, розкиданих у зелені дерев довкола. Але з часом те старе “колесо” розсунулося далеко поза проєктовані межі, і тепер багато будинків уряду вже розположені у двох сусідніх штатах, хоч адресується до них, як і до інших урядів — “Вашінгтон, Д. С.”.

Вашінгтон. — Білий Дім.

Будування будинків столиці почалося 1792 року, а вже в 1800 році Конгрес, президент Едамс, Найвищий Суд і 126 державних урядовців залишили Філядельфію назавжди. Спершу столиця виглядала, як генерал, який у всій своїй гордості й красі стоїть самотньо, залишений військами серед поля бою. Кругом столиці розкинулися ліси, болота, річки, і єдиний доступ до неї — водний, та, звичайно, повітряний — для неіснуючих тоді літаків. Але часи змінилися, і тепер ведуть до столиці США Вашингтону, або, як часто відвідувачі з Європи називають її, “Атен Америки” (за чудову архітектуру будинків уряду, бібліотеки, монументів, мистецьких галерей та університетів) чудові “гайвеї”.

Вулиці столиці, близько Капітолія, носять імена президентів, далі в місті є цифрові й алфавітні, а ті, що перехрещуються вздовж і впоперек, назва-

Вашінгтоне!

ні іменами штатів. Головною вулицею столиці є Пенсильванія Евеню, яка сполучає Білий Дім і Капітолій. На цій вулиці відбуваються інавгураційні паради президентів ще з часів Джефферсона (3-й президент), а ось через кілька місяців ми матимемо змогу бачити на телевізії інавгурацію Ніксона (як бачите, я демократ-республіканець). Цією вулицею проведено на місце останнього спочинку шістьох президентів, які померли під час свого урядування. І, нарешті, на цій вулиці уряд вітав свої геройські війська, які верталися з чотирьох воєн переможцями. Кожного року в “День Зброї” армія показує свою міць і силу на параді, що проходить Пенсильвенською вулицею.

Майже всі будинки уряду розположені у недалекій відстані від Капітолія, а саме — перед ним, за малим винятком, як, приміром, Найвищий Суд, бібліотека Конгресу, будинок сенату і репрезентантів штатів, ніби як підпора Капітолію, у близькій відстані — позаду. Всі урядові будинки, без ніяких винятків, відкриті для громадян і не-громадян США, а не так, як у “найдемократичнішій країні світу”,

де звичайний смертний не може й одним оком зазирнути за мури Кремля, не то що всередину, де засідають “ними вибрані” їх “вожді”.

На північний захід від Капітолія розположені — майже всі в тій самій околиці — посольства різних держав. Лише Швейцарія, очевидно як неутральна держава, примістила своє посольство окремо в околиці міста, далеко від уряду США, а Советський Союз, очевидно для “кращої співпраці між капіталістами й пролетарями”, примістив своє посольство теж окремо, найближче до уряду, всього кілька кварталів від Білого Дому. Напевно читачам цікаво буде довідатися щось про урядові будинки, їх історію, монументи та загально про столицю США. Найкраще все це бачити на власні очі, але для цього треба вибратися в Вашингтон на кілька днів, і не пішки, бо й так ноги дадуться взнаки, а автом або літаком. Але не кожен має змогу зробити таку подорож — і для тих, що не мають цієї змоги, я й нотую оці подорожні враження.

Тому, що Капітолій є серцем держави, почнемо з нього. Розположений він на горбі, у зелені дерев, яких нараховують біля двох тисяч, та п'ять тисяч кущів, між якими тут і там видніється пам'ятник чи фонтан. Ця величезна біла будова з мармуру, обрамлена сотнями колон, захоплюючи як удень, так і вночі, в сяйві ілюмінаційних світел, перебудовувалась, поширювалась і прикрашувалась. Сотні сходів ведуть до входу в Капітолій, вздовж них тягнуться пахучі квіти, ніжними своїми пелюстками простягаються до вас, щоб понюхати.

На східній стороні Капітолію відбуваються інавгурації президентів, їх промови, присяга, і тоді інавгураційна процесія, супроводжуючи нового президента, прямує до Білого Дому.

Центром будови є купол, який зроблений з чавуну, пофарбований на-біло, навколо основи якого стоїть 36 колон, що символізують 36 штатів, існуючих на час будови куполу. Зверху куполу стоїть, повернена на схід, 19-футова статуя свободи, яка перша в столиці стрічає схід сонця. Зсередини баня прикрашена різними різьбами та візерунками, а сам балдахин бані, який нараховує більше як 6,000 квадратних футів, прикрашений так званим “Апотеозом Вашингтона”. Політичний втікач з Італії — Бруміді — провів два роки, лежачи на плечах на рештуванні з пензлем у руці, малюючи апотеоз, і скоро по закінченні бані вмер, не скінчивши розпочатої праці над прикрасою коридорів.

Капітолій багатий на кімнати й залі, але найголовнішими є заля статуй, заля репрезентантів та сенату. Теперішня заля статуй була колись залемою репрезентантів, але з ростом держави вона ставала все меншою і меншою, і тому Капітолій був поширений. В 1864 році репрезентанти вирішили перетворити свою залю на національну залю статуй. Кожний штат міг подарувати дві статуї своїх визначних мужів для цієї залі. І більш як половина штатів відгукнулася на цей заклик, заповнивши великими стоячими й сидячими бронзовими й мармуровими статуями залю. Пізніше інженери мусіли розмістити статуї по всьому Капітолію, бо підлога залі могла не витримати їх ваги. Тепер там є усього 39 статуй, між ними, як нам не дивно, Джефферсон Девіс, президент південних штатів у

часи громадянської війни між північчю і півднем. Девіс, як і весь південь, був за відокремлення від унії, але війська півночі, завдяки енергії Лінкольна, перемогли південь — і тепер ці два противники стоять у тій самій будові, яку один з них будував, а другий руйнував. Всюди в Капітолію на вас дивляться як не президенти й генерали, то сенатори та політики, чи прості смертні, а їх (статуй) разом 82.

Заля репрезентантів є найбільшою законодавчою залемою в світі; вона містить в собі 444 сидіння, розташовані півкожругло. В цій залі засідають спільно Сенат і репрезентанти, тоді, коли президент читає звернення до Конгресу. Палата різниться від залі репрезентантів тим, що місця в ній призначені сенаторам, перед якими при стіні стоїть стіл і крісло віце-президента, який є президентом сенату. Перед ними — столи для секретарів та хлопчиків-послугачів. Демократам призначені крісла на правій стороні, а республіканцям на лівій, а балкони, як в палаті сенату, так і в залі репрезентантів, призначені для преси, зразу ж за столом президії, для рідні конгресменів та публіки. Балкон палати сенату прикрашений бюстами віце-президентів. Недалеко від палати сенаторів знаходиться кімната президента й віце-президента. Бюра сенаторів та репрезентантів розположені в окремих, для них призначених, будинках.

Білий Дім є найстаршим будинком Вашингтону. В нім жило 33 президенти, крім першого, а саме Джорджа Вашингтона, який не мешкав в цьому домі, хоч і вибрав місце для нього. Білий Дім дістав цю офіційну назву шойно в 1902 році, а до того часу називався “Палацом Президента”, але й тоді його часто називали білим домом — за його білість. Цей двоповерховий будинок, який має 132 кімнати, містить не лише родину президента на другому поверсі, але також є місцем конференцій Кабінету та багатьох інших працівників і помічників президента. Чудово прибрані кімнати, які звичайно вживаються для балів та прийняття гостей і дипломатів, а також і та обставина, що це місце мешкання президента, притягають до цього будинку більше як мільйон відвідувачів річно. Тому, що Білий Дім відкритий для відвідувачів від вівторка до суботи, і лише від 10 до 12 години, а в свята закритий, у призначені години великі черги цікавих і захоплених відвідувачів крокують по кімнатах. В черзі чути голоси, особливо жіночі, які хотіли б побачити кухню і спальню “Айка” та багато інших речей, які, на жаль, вони не можуть бачити. Але, залишаючи Білий Дім іншим виходом, вони мають задоволені обличчя, раді, що й вони були в домі, де живе їх президент. І дійсно — мають чим гордитися і пишатися.

Навколо будинку росте сила-силенна квіток та близько 80 різних сортів дерев, яких ви не можете зустріти ніде в Вашингтоні, і це додає більшої пишноти цьому дійсно білому домові. Південна частина двора звичайно закрита для публіки. Але на Великдень ця частина подвір'я заповнена людьми, особливо дітьми, бо це ввійшло вже в традицію, що оркестра уряду задовольняє молодих відвідувачів музикою, а президент з дружиною виходять вітати гостей та приєднуються до них у так звано-

му “качанні яєць”. Білий Дім і Капітолій були майже цілком спалені в 1814 році англійцями, які зайняли столицю після того, як війська Наполеона були для них вже не страшні в Європі, але незабаром вони мусіли залишити столицю США на завжди.

Тому, що Найвищий Суд є третьою частиною уряду США, давайте заглянемо й туди. Суд міститься в новому, побудованому в 1935 році, будинку зразу ж за Капітолієм. Своїми коринтійськими колонами, різьбою, сидячими серйозними постатями при входах та богинею справедливості з терезами на колінах — ця будова виглядає, як грецька біломармурова святиня. Хоч ця будова не велика, бо має усього 144 крісла, відвідувачі завжди можуть її відвідати. Перед відкриттям сесії Найвищого Суду заходить так званий “крикун” і оголошує, що судді входять в залю; люди встають — судді в чорних мантиях займають свої місця і знову той же голос вигукує: “Оез, оез, оез! Всім особам, які мають справи перед шановним Найвищим Судом Сполучених Штатів, пропонуємо наблизитися й бути уважними, тому що суд починається. Боже, збережи Сполучені Штати і цей Шановний Суд!”

Відразу побіч будинку суду на горі Капітолія стоїть найбільша і найкраща бібліотека світу. З 1870 року всі речі, які друкуються у США, згідно закону, мають бути надіслані в двох копіях до цієї бібліотеки. І тепер до розпорядження публіки там є вісім з половиною мільйонів книг та памфлетів, мільйони карт, манускриптів та музичних нот. Коли б ви не могли знайти якоїсь книги у своїй власній чи міській бібліотеці, ви напевно знайдете її у бібліотеці Конгресу.

Загляньмо до будинку американської скарбниці та будинку, де друкують та виливають гроші. В двоповерховій кімнаті скарбів, яка сама собою є великим скарбом, бо на її будову вклали мільйони грошей, лежить частина золота і срібла США. Це багатство охороняється вартою та різними механічними приладами, а довколишні проходи уможливають вартовим перевіряти ґрунт — чи немає підкопів. У передпокої цієї кімнати можна бачити чек на 200.000 дол., виписаний Лафастові, французькому генералові, за його допомогу у виборенні самостійності, і другий — на 7,200.000 дол. “батюшці цареві”, тобто Росії, за Аляску, яка тепер є п'ятдесятим штатом.

В другій будові — фабриці грошей — де 6 тисяч робітників не встигають друкувати нам “зелених”, бо ми добре вміємо їх пускати, друкуються також і поштові значки, державні чеки й інші подібні речі. Найголовнішим завданням працівників є змінити старі зужиті гроші — новими. Однодоларівки найскорше зношуються, бо переважно після дев'яти місяців їх потрібно міняти. Там кажуть, що коло десяти мільйонів фунтів валюти перетоплюють чи просто знищують кожного року.

Нарешті, слід оглянути й те, що совети завжди малюють на карикатурах як сувору особу у військовому кашкеті — Пентагон. Пентагон, як відомо, по-латинському — п'ятикутник і більш нічого. Будова, яка має форму п'ятикутника, примістилася далеко від урядових будинків аж ген за річкою Потомик у Вірджинії, і в ній з 1943 року цент-

раля Міністерства Оборони. Ця нова будова, яка є п'ять разів п'ятикутником, бо об'єднує п'ять п'ятиповерхових рядів будинку У теперішній час має (лише!) понад 30.000 робітників і не виглядає так страшно як на злобних карикатурах — навіть наваки — приваблює.

Вашінгтон, як столиця США у повнім розумінні цього слова, мусить бути гідним своєї назви. Хто ж, як не уряд, мав би дбати про його красу. І уряд дбає. Парки, дерева, квіти та безліч пам'ятників додають йому більшої краси. Проходячи вздовж монументів та пам'ятників, підшуковуючи місце, де могли б ми поставити, хоч навіть і сидячого, бо тут чомусь майже всі монументи стоять — Тараса Шевченка (ах, той сидячий пам'ятник має бути в Канаді, ми тут поставимо обов'язково на цілий зріст!), я розгубився. Всі добрі місця зайняті, менше добрих багато, а коли великий вибір — біда. Як добре, що не мені прийдеться вибирати місце.

На одному з тих добрих місць на горбі стоїть високий монумент Джорджові Вашингтонові, обрамлений довкола багатьма прапорами. Цей 555 фунтовий обеліск з елеватором та сходами дає змогу відвідувачам оглянути Вашингтон через невеликі віконця згори. Багато років минуло, багато змін зроблено в пляні, поки поставили цей монумент. То фонди, то громадянська війна між півднем і північчю, то ще щось інше все ставало на перешкоді. Хоч мармур весь із Мерленду, але не з тих самих шарів, і низ трохи різниться від горішньої частини. Глядачі, що підіймаються на гору, або сходять униз, переважно користуються елеватором, але 15% вживають сходів — не тому, щоб зберегти 10 центів, а для цікавості й гімнастики. Ми з братом належали до цих 15 відсотків, але лише до тих, що сходять сходами згори, бо ж, кажуть, стіни монументу зсередини прикрашені 222 каменями з різних штатів, а також із таких країн як Бразилія, Китай, Греція, Японія, Сіям, Швейцарія, Туреччина і Вейлс. Одне з місць, де мусів би бути такий камінь, порожнє. І дійсно, там був камінь — подарунок Папи Пія IX, але, як кажуть, правдоподібно, протівники католиків, а саме партія “Не знаю Нічого” в 1854 році видовбала його і знищила. Однією з цікавих примет цього монументу є те, що він деколи “дощить”, і відвідувачі у гумових чоботях, у дощовиках і навіть з парасолями, повільно крокують угору. А це відбувається тому, що мармурові стіни не встигають пристосуватися до скорих змін температури назовні, і раптова гарячінь після холодної погоди конденсує насичене водою повітря і примушує монумент “дощити”.

З монументу Вашингтона ген на виднокрузі, у п'ятнадцятьох милях на південь від столиці, видно гору Вернон, де жив і помер Джордж Вашингтон. Ця закутина утримується так, як любив Вашингтон, навіть квіти такі самі. В кінці гарної алейки стоїть відкрите склепіння, де похований Вашингтон. Спершу він був похований у старому родинному склепінні в землі, але в своєму заповіті він висловив бажання, щоб його поховали в новому цегляному склепінні. І щойно в 1831 році цегляне відкрите склепіння було збудоване, і в 1837 році два саркофаги (Вашінгтона і його дружини) були при-

міщені на поверхні. Остання особа з рідні Вашингтона похована в підземеллі цього ж склепіння в 1855 році. Після цього двері могили Вашингтона були закриті, а ключ, згідно з їх родинним звичаєм, був кинутий у річку Потомак. І тепер, коли попри це місце проїжджає корабель американської фльоти, прапор спускають на половину щогли, гуде гудок, і вся залага, виструнчившись, віддає честь борцеві за незалежність Америки і її першому президентові.

Недалеко від монументу Вашингтонові красується натлі синього неба святиньо-подібна будова — пам'ятник Абрагамові Лінкольнові. Тридцять шість білих мармурових колон (число штатів на той час) трохи похилі всередину, а особливо наріжні, щоб не було ілюзій опуклості будови, тримають дах. Над колонами викарбувано назви 36 штатів, а вище 48. Всередині, на двох стінах, на величезних плитах-таблицях, красуються Лінкольнова інавгураційна промова та гетісбургське звернення. Посередині, у великому кріслі, з трохи похилою головою, немов у задумі, сидить 16-ий президент, являючий унію — Лінкольн. Як не комбінував скульптор Френч, щоб постать Лінкольна не була сидяча — його високий зріст не підходив до симетрії будови. Але зате ця сидяча постать виглядає так, немов він сів на хвилинку, для концентрації своїх думок, і ось встане на весь свій зріст, перед монументом Вашингтонові і Капітолієм, у бік яких він дивиться.

Зараз же через дорогу починається 2,000 футовий "рефлекторський ставок", в синій воді якого відбиваються монументи двох великих президентів — Лінкольна й Вашингтона. Вночі освітлена баня Капітолію, монумент Вашингтонові і сидяча постать Лінкольна створюють незабутню картину на все життя.

Поблизу цих монументів на березі затоки Тайдел стоїть ще й третій монумент, третьому президентові США, а саме — авторові Деклярації Незалежності, Томасові Джефферсонові. Близько шести сотень японських вишень, які лише цвітуть, не даючи плодів, довкола затоки весною, роблять монумент Джефферсонові дуже пишним. Тому, що Джефферсон був аматором в архітектурі й був захоплений округлими будовами, як це видно з його власного будинку в Монтіселло та його інших проєктів — то й монумент йому має округлу форму. Горда постать Джефферсона з Деклярацією Незалежності в руці дивиться в напрямі монументу Вашингтонові й ніби каже нам не дивуватися, що він стоїть трохи осторонь, бо ж думками й ділами він там, біля Вашингтона.

Можливо в читачів створиться враження, що столиця повна пам'ятників лише президентам, генералам та іншим "шишкам". Ні! Поблизу Арлінгтонського Національного Кладовища, де спочиває більше як 70.000 вояків, моряків та інших заслужених людей, в 1954 році споруджено пам'ятник морській піхоті, яка вставляє на горі прапор. За модель скульптури були три вояки, які підіймали прапор в початку 1945 року на Іво Джіма, й лишилися між живими, і фотографії трьох інших, які наклали головами пізніше, виганяючи японців з островів. На щоглі, яку і піхотинці з таким захопленням встав-

ляють, майорить "живий" прапор з матерії. По цілому Вашингтоні розкидано багато пам'ятників, як рядовим воякам, так і старшинам, про які не будемо згадувати, бо читачі напевно вже стомилися "тьопати" за мною цією чудовою столицею США, та ія вибиваюся з сили — і таому ставлю крапку.

КНИГАРНЯ

„УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ“

МАЄ НАЙБІЛЬШИЙ ВИБІР ПОПУЛЯРНИХ КНИЖОК: повісті, оповідання, поетичні твори, казки для дітей, молитовники, співанники з нотами, драматичні твори.

МАЄМО на продаж канву, полотно до вишивання, українські взори вишивок, нитки до вишивання.

МАЄМО святкові картки на Різдво, на Великдень, патріотичні поштові картки з побажаннями.

ВИСИЛАЄМО РЕЧІ НА ЗАМОВЛЕННЯ. Домагається КАТАЛОГУ „УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ“.

ДРУКАРНЯ „УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ“

ВИКОНУЄ ВСЯКІ ДРУКАРСЬКІ РОБОТИ НА ЗАМОВЛЕННЯ в мовах українській і англійській.

Ціни на друкарських роботах умірковані, праця солідна.

В кожному домі повинен бути часопис „Український Голос“. Передплачуйте, читайте і поширюйте „Український Голос“. Це перший український народний часопис в Канаді, що 50 років стоїть на сторожі українського життя та захищає інтереси українського народу.

Передплата: на рік в Канаді	\$4.00
у США	4.50
в Європі	5.00

UKRAINIAN VOICE

210—216 Dufferin Ave.

P. O. BOX 3626, STA. W., WINNIPEG 4, MAN.

«ПЕРЕВТОМЛЕНІ» В ВАРШАВІ

Варшавський "Свят", пише про "незацікавлене" покоління у Польщі, яке "завжди невимовно втомлене"...

"Ось сидять вони нерухомо й непевно за столиками кав'ярні. Давніше вони носили бороди та брудні светери, тепер вони зовнішньо трохи цивілізованіші, але внутрішньо лишилися без змін. Вони або закінчують свої студії в університетах, або їх не закінчують, бо чи то самі ці студії залишили, чи їх виключено з високих шкіл. Вони вегетують по кав'ярнях, по третьорядних барах, чи по непомітних малих крамницях... Для цього середовища пияцькі ексцеси не є типові, це не стиль М. Гласко. Це ані розбещена хуліганська молодь — вони не належать до цих верств.

"Тіми розмов, що їх вони провадять: як можна здобути гроші — 25%, як виїхати закордон — 25%, дотепи та пусті абстрактні розмови — 50%, політичні та інші теми — 0%".

Найцікавіші відповіді, що їх дістав журналіст на свої запити:

— Читаєте часописи?

— Не дуже.

— Цікавитесь основними чи соціальними проблемами?

— Ми? Немає ніяких основних питань. Все є купою брехонь, відповідно до часу.

— Які часи маєте на увазі? Чи ви багато пережили?

— Надто багато... Ми самі творимо свою власну ідеологію.

— В чому ж вона полягає?

— Мати пристойне і легке життя, без зусиль та без наказів, кудись виїхати і робити лише стільки, щоб можна було прожити.

— Чому ви кинули студії?

— Бо студії ні до чого. Ви станете, наприклад, лікарем. Тоді вас вишлють на провінцію, — а ми хочемо лишитись у місті, у Варшаві. Лише тут можна жити. А поза тим — хто не закінчив студій заробляє точнісінько стільки ж. Подивіться на власників авт! Більшість з них — звичайні дурні.

— З чого ж ви живете?

— Важко сказати... Наприклад — маляр потребує моделі. Ми будемо моделями. Мовознавці ви-

користовують наші переклади. Наші приятельки дістають малі фільмові ролі і т. д.

Журналіст далі каже:

“Є різні причини, що звели цих молодих людей в світ “пасивних”... Безнадійне грошове становище, упадок того чи іншого ідола, малі життєві перспективи, слабкі надії на отримання академічного ступня... Єдине, що їх в’яже, це — здається — непереможна, невисловлена втома. Їхню поставу можна окреслити приблизно так:

“Дайте мені спокій! Мені, звичайній людині, кажуть, що я маю жити в захопленні, усім перейматися, ввесь час щось подивляти. Забагато вражень! Це нудно. Переді мною завжди ставлять “великі” й “високі” завдання, або — “надзвичайні”, а я не маю сили для їх виконання. Старше покоління більш призвичаєне до того й легше це витримує. Молоді нічим не журяться і вважають, що так ліпше, тож залишіть нас у цій кав’ярні. Тут бодай сумирно...”

Журналіст закінчує:

“Такий ось образ життя молоді. Чи маємо протестувати й тримати велику мобілізаційну промову? Ті, що тут перекиляють склянку пива, просто не зносять жодних високословних промов. Вони просто не чують. І не знаю, якого мистецтва переконування слід вжити, щоб промовити до них”.

Там, де жив Бальзак

З Україною, а особливо з Верхівнею, Бердичевом і Києвом, пов’язані хвилюючі сторінки біографії великого французького письменника Оноре де Бальзака, 110-річчя з дня смерті якого минуло 18 серпня цього року.

13 вересня 1847 року письменник вперше приїхав до Бердичева. Відпочивши на поштової станції, Бальзак виїхав до Верхівні...

Сьогодні гордістю Верхівні є сільськогосподарський технікум, що міститься в колишньому палаці Евеліни Ганської. Тут французький романіст жив протягом 1847—1850 років, тут написав він ряд відомих творів, що ввійшли до “Людської комедії”, п’єсу “Мачуха”, “Листи з Києва” та ін. І пам’ять про Бальзака верхівнянці свято шанують.

Не зважаючи на лихоліття двох воєн, їм пощастило зберегти палац — цінну історичну й архітектурну пам’ятку, споруджену на початку минулого століття.

...По внутрішніх дерев’яних сходах піднімаємось на другий поверх. Маленька площадка. Ліворуч — вузьенька кімната з одним вікном. Тут була вітальня письменника. А прямо перед нами — дві інші кімнати: більша — кабінет, менша — спальня. Тепер у цих приміщеннях розмістилася бібліотека. На найвиднішому місці — портрет великого французького письменника, його твори, книги про нього.

— Можна з певністю сказати, — розповіла нам завідувача бібліотекою Любов Костянтинівна Ада-

мович, — що з трьохсот наших читачів нема жодного, який би не прочитав кількох романів з “Людської комедії”. І серед 15 тисяч книг, які ми видаємо читачам щороку, багато сотень припадає на романи нашого “земляка” — Оноре де Бальзака.

Заходимо до меморіальної кімнати. Малюнки, фоторепродукції зображують пейзаж і обстановку тих місць на Україні, де бував письменник, тут зібрано меблі того періоду, книги, якими користувався письменник.

Схвильовані, залишають відвідувачі цю кімнату, продовжуючи записи в книзі, перший з яких зробив торік відомий французький письменник-публіцист Андре Вюрмсер. “Відкрити цю книгу словами подяки французького письменника українському народові за те, що він зберіг у Верхівні пам’ять про нашого великого Бальзака, — особлива честь для мене”, — написав у книзі гість з Франції.

Ш. Вядро

ПОЗДОРОВЛЕННЯ

Управа та члени філії ОДУМ-у в Чикаго пересилають найщиріші поздоровлення нашому одумівцеві **Петрові Завертайлові** та **Люсі Погрібній** з нагоди їх одруження, бажаючи молодій парі щастя, здоров’я, довгих років життя та всього найкращого в майбутньому родинному житті!

Кость ДЖУРИНКА

Дещо про працю письменника

Кожний твір мистецтва відрізняється від інших не тільки своєю формою і змістом, але й своєю історією, яка читачеві, звичайно, невідома, тим більше, що автори в більшості не люблять давати пояснень про те, як виникли їх твори. Цим займаються окремі науки — психологія творчості і текстологія.

Не зважаючи на всю відмінність творчого процесу, в літературній роботі можна відрізнити три основні стадії:

- I. Підготовка:
 - а) задум,
 - б) збирання матеріалів,
 - в) плянування.
- II. Оформлення твору:
 - а) чорнові начерки,
 - б) перша редакція.
- III. Обробка твору:
 - а) робота над чистовим текстом,
 - б) обробка повторних видань.

Звичайно, не всі твори проходять через усі три стадії, особливо це відноситься до творів невеликих розміром. Письменники до таких творів, звичайно, окремо не збирають матеріалів, тому що будуть їх на своїх переживаннях (лірика), або на добре їм уже відомому матеріалі. Задум конкретизується в форму художніх образів в їх уяві, і після завершення цього процесу, або навіть в час його тривання (натхнений!) письменник приступає до чорнового начерку. Так, напр., "Лісова пісня" Лесі Українки виникла протягом 10 днів, без окремої підготовки, але авторка "в умі держала" її, як сама пише, від раннього дитинства!

Задум у автора з'являється по-різному. Найчастіше він виникає на матеріалі спостережень навколишнього життя, але буває також, що письменник позичає тему від інших авторів. На позичені теми написані геніальні п'єси В. Шекспіра. Без задуму, взятого з "Сердешної Оксани" Гр. Квітки-Основ'яненка, не було б ніколи Шевченкової "Катерини". Леся Українка написала свою найкращу драму "Кам'яний Господар" на світову тему про дон Жуана. Нераз буває, що задум авторові підсуне приятель, знайомий, чи видавництво.

Але самого задуму мало. Щоб тему розвинути, потрібне глибоке знання сучасної людини й історичної доби, середовища, людей, процесу їх життя. І так автор вивчає людей, їх інтереси, поведінку, мову, звички, традиції. Спостережене записує здебільшого до записної книжки. Очевидно, це не має нічого спільного з систематичним науковим вивченням. Добре показано, як зароджується літературний задум і як він пізніше кристалізується і конкретизується на матеріалі життя, в цікавій і, мабуть, єдиній з цього погляду в українській літературі повісті Т. Шевченка "Прогулянка з приємністю і не без моралі". Тут дуже тонко підмічено процес створення поеми, в якому автор безперечно використав досвід власної творчості, на що досі чомусь дослідники не звернули ніякої уваги. Кожний автор повинен настільки знати потрібний матеріал, щоб

на його фоні мати змогу легко уявити собі живих героїв задуманого твору. Цей процес без знання прототипів неможливий. Справа тільки в тому, що письменники не завжди це ясно собі усвідомлюють. Свідоме вишукування прототипів своїх героїв дуже полегшує створення потрібних персонажів. Багато письменників попередньо пише характеристики своїх героїв. Так робив м. ін. М. Коцюбинський.

Часто підготовка твору і збирання матеріалів тривають цілими роками. Ернест Гемінгвей протягом тринадцяти років вивчав одно тільки село, щоб написати відому повість "Старий чоловік і море".

Автор, що не пізнав і не уявив собі до кінця своїх героїв, починаючи від їх зовнішнього вигляду і кінчаючи їх найбільш інтимним духовим обличчям, — не в силі створити яскравих характерів, а без цього немає великого літературного твору. Найчастіше, в міру збирання матеріалів, викристалізовується реалізація задуму, себто плян розвитку дії твору. Це становить канву т. зв. сюжету або фабули. Між розвитком дії твору і характерами зображуваних постатей існує стислий зв'язок. Взаємовідносини і взаємодії людей, показані в творі, повинні розкривати різні риси людського характеру, поведінку і переживання дійових осіб, процес розвитку їх характеру. В сюжеті повинні відбиватися характерні для життя конфлікти і протиріччя, взаємовідносини людей, їх оцінка, відношення до неї письменника. Головне в тому, щоб письменник умів знайти "найбільш суттєве в житті героя, поставити його в такі обставини, які найповніше розкрили б його душевний світ, його індивідуальність. Власне у відборі, у шуканні цього індивідуального і виявляється художня майстерність письменника" (Б. Буряк).

Усвідомлення і вибір конфлікту, запланування його розвитку (зав'язка, зображення процесу конфлікту і розв'язка), встановлення порядку опису подій і сюжетна вмотивованість деталей, — це основа композиції твору. Майстерність композиції в сюжетних творах помагає в тому, щоб створити напруження, зацікавити читача розвитком дії, створити можливість багатоплянової розв'язки і так підготувати дійсну розв'язку, щоб вона з одної сторони тактично була несподіванкою, а з другої — була повністю переконлива і закономірна. В творах ліричних, психологічних напруження досягається зображенням розвитку почуття.

Написати більший твір без попереднього складання пляну майже неможливо. Система складання плянів у кожного письменника своя. В одного, як у Пушкіна, це невпорядковані записки ходу подій, епізодів, переказаних часом коротко, часом докладно, окремих думок, заміток. В іншого, як у Тургенева, це систематичний плян, а навіть докладний конспект.

Справжня історія твору починається щойно з того моменту, коли письменник переходить від пляну до написання першого т. зв. чорнового тексту. Під час писання автор часто відступає від першого задуму, розвиток героїв вимагає неодноразово вве-

дення непередбачених змін. Справжній письменник завжди дасть перевагу життєвій правді над мертвою схемою, яку перед тим склав собі, хоч би це вимагало від нього перекреслення дотеперішнього труду. Про це говорить Лев Толстой. Життєва правда стала мистецьким законом для Е. Гемінгвея.

“Ранком я ставав, — каже він, — коло свого стола і з зацікавленням чекав, як же далі буде діяти мій старий чоловік. Про що він буде думати!”

Дотримування схеми, а не життя — завжди веде до мистецького провалу, хоч би схема була продиктована найблагодійнішими ідеями.

Чорновий текст рідко коли має вигляд закінченого твору. Це трапляється при творах невеликих і тільки у людей, у яких кристалізація і дозрівання твору відбувається і систематизується повністю в пам'яті.

Праця письменника, звичайно, йде в напрямі максимальної конденсації твору, композиційної строгості і вмотивованості та художньої і ідейної виразності. Процес остаточної кристалізації тексту відбувається переважно напівсамочинно, напівстихийно, напівсвідомо, уява письменника, побуджена ледве усвідомленим незадоволенням, працює самостійно і безупинно за законами художньої правди і краси, подібно як це було під час запису чорнового тексту. Часто окремі образи, фрази, епізоди виникають несподівано і їх треба ловити на гарячому і фіксувати. Втратити момент натхнення, не використати його — є рівнозначне відмовленню від закінчення свого твору. Якщо уява перестає працювати, це означає або завершення твору, або вичерпання сил. Тоді твір треба на якийсь час відкласти, щоб до нього повернутися пізніше вдруге і втретє. А якщо і тоді уява мовчить — це означає, що автор, не зважаючи на наслідки, дійшов до меж своєї спроможності. Отже, коли до твору не можна вже більше нічого додати, ані від нього відняти, тоді працю треба закінчити.

Письменники часто звіряють враження від свого твору в колі близьких собі осіб, а інколи відкладають його, щоб “відлежався” і повертаються до нього щойно через якийсь час і тоді зі свіжою думкою сприймають твір по-новому, більш критично і часто вводять нові зміни. Так утворюються нові редакції творів.

Клясичний приклад нового відредагування творів маємо у Т. Шевченка, після повернення його з заслання, яке з великим знанням проаналізував Є. О. Ненадкевич у відомій праці “З творчої лабораторії Т. Г. Шевченка” (В-во Академії Наук УРСР, Київ, 1959). Книга ця не тільки висвітлює велику працю Кобзаря над художнім словом, але допомагає також глибше відчуті і зрозуміти суть цієї праці.

Так ми познайомилися в загальних рисах з довгою і складною працею письменника над твором. Яскравий погляд на неї дають такі слова Льва Толстого:

“Страшна річ наша праця. Крім нас ніхто цього не знає”.

Те саме приблизно сказав в наш час Ернест Гемінгвей, який таємницю літературної творчості бачить в нелюдському труді.

“Люди не бачать того труда, — каже він, — Во-

Український Робітничий Союз

ОДНА З ПЕРЕДОВИХ БРАТСЬКИХ І
ДОПОМОГОВИХ УКРАЇНСЬКИХ УСТАНОВ
В АМЕРИЦІ І КАНАДІ.

Понад 24.000 членів — сім мільйонів майна — два мільйони надвишки. Модерні і догідні роди забезпечення — низька членська вкладка — надзвичайна допомога. Допомога у випадку хвороби й каліцтва, безробіття та іншого нещастя. Допомога студіюючій молоді — стипендії — семінарі — спорт — дитячі підприємства — літні табори.

ПЕРШОКЛЯСНА ВАКАЦІЙНА ОСЕЛЯ
В ГЛЕН СПЕЙ, Н. Й.

Мальовничий простір розкішного парку — модерно устатковані кімнати — першоклясний харч.

ТИЖНЕВИК “НАРОДНА ВОЛЯ”

виразник української демократичної
і державницької думки.

УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИЧИЙ СОЮЗ

всеукраїнська установа — гордість української спільноти в Америці і Канаді. Він об'єднує всіх американських і канадських громадян українського роду без огляду на їхнє релігійне вірування, територіальне походження і політичне переконання.

Вступайте в члени Українського Робітничого Союзу. Пишіть до Головної канцелярії на адресу:
UKRAINIAN WORKINGMEN'S ASSOCIATION
440 Wyoming Ave., Scranton, Pa., U. S. A.

Микола ЗЕРОВ

КИЇВ З ЛІВОГО БЕРЕГА

Вітай, замріяний, золотоголовий
На синіх горах! Загадався — снить...
І не тобі — молодшому — бринить
Червлених наших літ ясна заграва.

Давно в минулім дні твоєї слави,
І плаче дзвонів стоголоса мідь,
Що вже не вернеться щаслива мить
Твого буяння, цвіту і держави.

Але, мандрівче, тут на пісках стань,
Глянь на химери бароккових бань,
На Шеделя білоколонне диво.

Живе життя і силу ще таїть
Оця гора зелена і дрімлива,
Ця золотом цвяхована блакить.

ни бачать тільки наслідки: хороша книга, успіх, слава, напевне, купа грошей. І не знають, скільки мук, скільки сил за рядками, що вони читають”.

Але кому ж під силу цей труд, як не письменникові? Чи письменник може не бути собою, чи може жити, не творячи?

Вол. ШЕЛЕСТ,

інж. техн., член
Королівського Канад.
Астрономічного Товариства.

Людина за сферами землі

Правдоподібно, що колись стане-ться це. Вістка сколихне світ пові-домленням про те, що кермована людиною ракета полетіла в косміч-ний простір. Коли це станеться і хто буде тим першим астронавтом, який прокладатиме дороги в невідоме, — це питання часу.

В історії вже вписано імена від-важних дослідників, які ризикуючи своїм життям, рушали в далекі про-стори, оповиті серпанком невідомості. Ігнани власною цікавістю, во-ни наносили на мапу світу нові, до того ще незнані, місця, пливучи сво-їми вітрильниками через моря і океани.

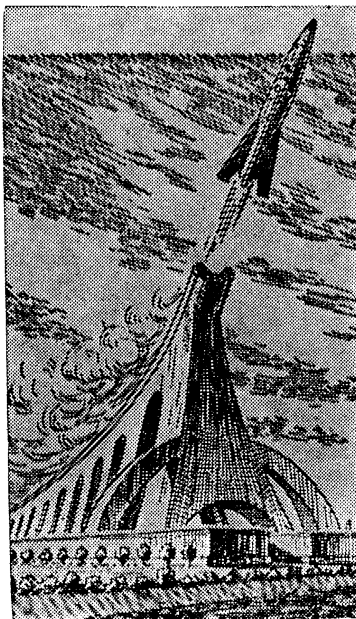
У такій мандрівці в невідоме іта-лійський мореплавець Христофор Колумб відкрив Америку (1492 р.). Так само, через шість років після Колумба, португалець Васко де Га-ма наплив на берег Індії, 1519 року другий португальський мореплавець Фердинанд Магелян розпочав свою першу в історії подорож навколо світу, яка й була закінчена через три роки.

То були цікаві часи великих гео-графічних експедицій шукачів не-знаних островів, колоній і дорого-цінних мінералів, у першу чергу золота. Дехто починав свою участь в таких експедиціях звичайним авантюристом, але загальний вислід таких експедицій був прислугою людству й науці зокрема. Імена тих перших сміливців овіяні ореолом слави та вписані на почесну сторін-ку дослідників земної кулі.

Сьогодні, з перспективи часу, ми маємо можливість проаналізувати послідовність ступневого намаган-ня науки вникнути в глибше лоно природи. Завдяки таким інтенсив-ним намаганням поширювався сві-тогляд людини, підвищувався її ін-телектуальний рівень, формувалося докладніше розуміння зв'язку люд-ського буття з природою помімо то-го, що ще багато природних перво-причин нерозкриті для людського розуміння. Так творилася і квітла цивілізація.

У наш час вже, здається, дослідже-но поверхню землі. Докладно обри-совано форми континентів, промі-ряно морські та океанські глибини,

обміряно висоти гірських хребтів. Що ж далі? Людська цікавість сти-мулює дальші досліди. Відкривши одні двері, вона ще з більшим заці-кавленням підходить до других, і так у безконечність. Сьогодні люд-ська цікавість намагається вирвати-ся поза межі земного тяжіння в кос-

мічні простори — в напрямі до со-рока п'яти небесних тіл нашої со-нячної системи.

Що ж чекає майбутніх астронав-тів на шляхах до інших світів? Які труднощі доведеться їм поборюва-ти? Які небезпеки чигають на їх життя?

Спробуймо по змозі в найдоступ-нішій формі подати відповідь на ці питання. Почнемо з першої пере-шкоди — земного тяжіння (універ-сальної гравітації), за законами якої всі тіла притягаються до землі. От-же, щоб "відірватися" від земного тяжіння, ракета мусить "стрільнути" вгору з швидкістю трохи більше 7 миль (11 кілометрів) на секунду. Себто, з швидкістю 25.000 миль (40.000 кілометрів) на годину. Меди-цина старанно опрацьовує цю проб-лему, щоб встановити міру відпор-ности людського організму на таке велике прискорення. Звичайно, та-кий "вистріл" ракети вплине на ор-ганізм людини — ракетного літуна. Припускають, що людина втратить

притомність (якщо не життя). Мож-ливо, що на допомогу людині в цій ситуації можна застосувати гіпноз. Людина буде загіпнотизована і не відчує реакції швидкості, але що ж буде потім, як вона вернеться до свідомості? Оптимісти вважають, що людина досить витривала і пе-реживе таке потрясіння.

Коли ракета пролетить дальшу віддаль, де сила земного тяжіння дійде до "0", людина втратить ва-гу. Це теж проблема медицини — встановити форму реакції організ-му на втрагу ваги. Людина втра-тить орієнтацію щодо "верху" і "ни-зу", не потребуватиме напруги м'я-зів. Може перебувати в позиції до-гори ногами і не відчувати нічого. Земне тяжіння сягає досить далеко, бо навіть місяць обертається навко-ло землі, втримуваний доцентровою силою земного тяжіння, хоч відда-лений від землі на 240.000 миль. Як видно, земне тяжіння закінчиться не скоро, і ще до того буде певне чи-сло інших перешкод, які творити-муть загрозові зони для людини в ракеті. Ними буде, в першу чергу, висока температура, викликана спро-тивом атмосфери. Бо хоч повітря в 800 разів легше від води, воно тис-не на нас з великою силою (хоч ми не відчуваємо цього тиску). На рів-ні моря цей тиск дорівнює 14,7 фун-тів на кожний квадратний цаль. Атмосферний тиск зменшується поступово у вищих сферах і вкінці зникає. Але тіло в своєму легі на-гривається тертям об атмосферу. Чим більша швидкість, тим більше нагрівання. Якщо б ракета летіла з швидкістю летів метеорів, вона б згоріла цілком. Тут треба підкрес-лити, що швидкість 7 миль на се-кунду в десять разів перевищує швидкість лету гарматного набою.

Вийшовши поза охоронний панцер Землі, яким є атмосфера, ракета без-посередньо наражає себе на ті не-безпеки, від яких охороняє Землю атмосфера. Такими небезпеками є радіація космічного проміння, град здібнілих і більших метеорів, які можуть пошкодити ракету, пробити герметичну кабінку пілота, знищити запас необхідного для дихання ки-сню, розбити збірник матеріалу для реактивної енергії. Крім цього всьо-го метеоритний пил так пошкодить поверхню обсерваційного вікна, що воно стане непрозоро-матовим і пе-рестане виконувати своє призначен-ня.

За останній час техніка зробила колосальні поступки. Практичною на-

За яке визначення України?

явністю сьогодні виявляється те, що колись вважалось недоступним і неможливим. Ще не так давно в цирках сміхуни-кльовни з доброю дозою гумору пропонували публіці свердло для свердління квадратних дір. Сьогодні таке свердло (хоч і не в прямому сенсі) застосовується у металоштамповочних цехах в індустрії. Немає сумніву, що багато нових винаходів уможливають неможливе. Можна припускати, що й у ділянці міжпланетного літання технологія знайде забезпечники від існуючих небезпек та дасть нагоду людині здобути ще одну перемогу в змаганнях з природою.

ХТО БУДЕ ДРУГИМ ПІЛАТРЕ ДЕ РОЖЕР?

Ознайомлюючись з деякими історичними фактами в минулому, здобуємо переконання, що історія в певних випадках повторюється. Можна навести один яскравий епізод з раннього етапу розвитку авіації в другій половині сімнадцятого століття, саме тоді, як брати Мантгольфери зробили відомий в історії авіації експеримент з паперовою кулею, яка наповнена гарячим повітрям полетіла вгору.

З того часу людська амбіція наблизилася до практичної проби. Але людина обережна. Замість сідати на поміст під літаючим аеростатом, вирішила післати в ролі перших пасажирів вівцю, качку і півня, і аж після того, як ті "перші пасажирі" пролетіли за 8 хвилини 1500 стіп і щасливо опустилися на землю, — наступила черга для людини.

15 жовтня 1783 року придворний літописець французького короля Луїса Шостога Пілатре де Рожер сів у кошик аеростата і піднявся в повітря. Спроба закінчилася успіхом. Після того Пілатре де Рожер ще і ще повторював літання, аж поки не розбився в одній аеростатній катастрофі.

Дехто твердить, що міжпланетне літання в недалекому майбутньому буде практично здійснене і після свого початкового етапу стане буденним явищем. Ракетними пілотами будуть не "супермени", а звичайні пілоти-астронавти, які матимуть родини, майно і "моргечі", як усі звичайні люди. Хто зна. Це може буде колись, але зараз, як і в час Пілатре де Рожера, людина обережна і воліє іншими способами довідатися про умови життя у всесвіті, запускаючи в космічні простори

Останні роки позначилися в українському політичному житті палкою дискусією над цілим рядом питань про визначення сучасної України взагалі. Вживаємо слова "визначення", бо якраз йдеться про те, що ми розуміємо в цих шістдесятих роках під поняттям і означенням "Україна". Наша преса дуже часто пише про "край", про Україну, про Батьківщину, але за цими поняттями для сучасної генерації молоді і студентства криється багато неясностей. Ці поняття для пересічної молоді людини, що виростала на еміграції, виглядають немов покриті якимсь туманом, з-за якого лише час від часу виглянуть якісь проблиски.

У переважній більшості української еміграційної преси поняттям "край" і "Україна" визначається щось вимріяне, чого спрагла душа кожного сентиментального українського патріота, що не бачив, не переживав насолоди відчуття справжньої, реальної України, про яку він мріє, бо кілька генерацій українського народу хоч і жили на українських землях, але були під ворожою окупацією.

Тому наше старше покоління говорить в своїх рефератах на патріотичних "академіях", у своїх статтях, пересипаних ультра-патріотичними фразами, у своїх розмовах, про щось далеке, овіяне серпанком наших бажань і мрій.

Цілком інакше на цю справу дивиться активно-думаюча молодь, як і студіююча молодь взагалі. Вона навчилася в чужих школах підходити до ряду справ на базі реального, дійсного, фактичного, на базі чогось, що є, існує, що ми можемо побачити й відчутти. Тому ця молодь відкидає всяку патріотичну бомбастику. Вона хоче бачити речі конкретні, а не вимріяні.

Тому й існують такі розходження між частиною старшого громадянства і молоддю щодо поглядів на сучасну Україну, її стан та на ряд проблем, пов'язаних з нею.

В більшості наших еміграційних часописів і видань, коли подається

спершу ракети з інструментами, штучних супутників для рухів навколо землі, та звірят, аж поки прийде черга для людини — новітнього Пілатре де Рожера.

хроніку чи інформації про підсоветську Україну, то лише такі, які стосуються до суто соціальних питань. У нас звичайно промовчується успіхи українського народу, здобуті тяжкою працею, зусиллями і кров'ю, і їх часто приписується не нашому народові, а ...більшовицькій системі! Дніпрогес, Каховка, Кривий Ріг, Харківський Фізико-технічний Інститут, досягнення українських науковців дуже часто промовчується, чи приписується більшовицькій владі! Між деякими "патріотами" можна часом почути, що нам треба буде зруйнувати Дніпрогес, бо його мавляв, побудували більшовики, а на його місце будувати новий "український"!

Якщо ви дали об'єктивну (не прихильну, а об'єктивну!) оцінку Хвильового, Скрипника, Шумського чи Волобуєва, то вас обов'язково прозвуть "радянським", "комуністом", а то й "зміновіховцем".

Коли ви будете говорити про УРСР, як про українську державу, хоч і з накиненим, комуністичним урядом, і коли ви будете логічно доводити, що цю державу нам у багатьох випадках можна використовувати для української визвольної справи — то вас назвуть зрадником.

Коли ви будете говорити про Союру, Тичину, Рильського, Гончара, як таки про українських письменників — не зважаючи на те, що вони писали оди про Сталіна, то вас "викинуть" з української нації.

А що вже говорити, як ви зустрінете членів ансамблю Вірьовки, як українців, а не як "більшовиків" і "комуністів"?

І таких прикладів можна наводити багато.

Про яку ж Україну тоді мова? Коли ми відкинемо усіх тих Хвильових, Тичин і Рильських, які змагалися за сутність української нації в найбільш несприятливих умовах, які зуміли перебороти страшну машину більшовицької комуністичної ідеології, коли ми відкинемо ті величезні будови, здвигнуті українським народом на його ж костях — тоді ми відкинемо все, включно з українським народом, назвавши його комуністами й більшовиками. Що нам тоді залишиться? Хіба — мрія! Таке відкинення всього, що створено в підсоветських умовах, іде лише на руку більшовикам. Цим

Вісті з України

ЯК РОЗКОПАНО ЗОЛОТІ ВОРОТА

вони можуть скріпити двоподіл між нами — еміграцією і українським народом в Україні. Можуть поділити нас на "ми" і "ви". А в очах української нації — представити нас, як мрійників, що живуть візією чогось далекого, ближче неокресленого.

Хай для прикладу і для науки послужить "Діалог" підсоветського українця з українцем-емігрантом (див. "Дніпро", ч. 10, Київ, 1959 р.). Ми знаємо, що такий діалог ніколи не відбувся, але підсоветський українець, в наших розмовах з ним, в наших петючках і публікаціях, побачив сентиментально-плаксиву людину, мрійника:

- Ви з України?
 — Я — з України.
 — І я теж, пробачте, українець.
 — Не пробачаю.
 — — за неї, за неньку, подався на чужину.
 — За Україну?
 — За її степи, пшеницями наліті, за її гаї і діброви...
 — Солов'їні?
 — Співучі.
 — За жили підземні її золоті?
 — За Донбас і Криворіжжя.
 — А за Дніпрельстан?
 — Еге ж, і за Дніпрельстан.
 — А за душу підленьку свою?
 — Навіщо так прямо у вічі? Чому так суворо карати? Я б землю цілував українську.
 — Віддаючи чужинцям ту землю святу топтати ногами.
 — Я б і небо, і зорі, і води її...
 — Усе б продали? Чи не забагато, паничу? Про народ України ви й слівцем не обмовились. Чи забули?
 — Я так його люблю. І душу, і тіло я згублю..."

Так бачив підсоветський українець через призму партійної більшовицької пропаганди українського самостійника-емігранта на Віденському Фестивалі.

Ми вважаємо, що час зревідувати наші погляди на цілий ряд справ, пов'язаних з нашою протибільшовицькою боротьбою. Коли ми усвідомимо собі свої помилки й витягнемо з наших невдач висновки, тоді нашу працю зможемо переіменувати в дійсно дошкульну для більшовиків, бойову, з реальним підґрунтям і застрашаючу для советських можновладців.

О. Зінкевич

В одному з київських скверів, на невеликому пагорку, височіють руїни стародавньої споруди. Це — рештки славнозвісних Золотих Воріт. Мабуть, не всі знають, що напочатку 19 століття від них не лишилося будь-яких виразних слідів і не було навіть старожитців, які могли б точно вказати, де містилися ворота. Куди ж поділася велика кам'яна будівля?

А трапилося ось що. Десь у середині 17 ст. грубезні мури були вже дуже зруйновані, а дерев'яні стовпи з поперечками, що підтримували кам'яне склепіння, погнили. Тоді, як писав один із сучасників, люди, "з невеликим острахом" проходили через Золоті Ворота. Зважаючи на це, відкрито новий в'їзд до міста. Історичний пам'ятник з наказу царського уряду вирішили зберегти, але спосіб збереження добрали не дуже розумний: засипали землею.

Лише через вісім десятиліть, у 1832 році, Золоті Ворота розкопано. Це зробив археолог-аматор К. Лохвицький. Щоб визначити місце розкопін, він уважно перестудіював стародавні літописи. Незначна чиновницька посада, яку займав Лохвицький, не давала великих прибут-

ків, і все ж він провадив роботи власним коштом. Тільки з часом йому надали мізерну стипендію.

Виявилось, що земля роздушила склепіння Золотих Воріт разом з надбудованою церквою. Розкопи прилеглого валу провадилися ще довгий час, і Лохвицький знайшов ряд цікавих предметів, зокрема шматки листового золота, що ним, як вважають, були оббиті колись ворота.

У 1835 році на Золотих Воротах встановлено меморіальну таблицю. Автор напису, один з царських чиновників, примудрився в коротенькому тексті зробити масу фактичних і граматичних помилок. Замість правдивої дати спорудження — 1037 року — на таблиці красувалося: "1073 р." Всупереч фактам, цей чиновник оповіщав, нібито цей пам'ятник української старовини відкрито "по соізволенію государя імператора". У відповідь на "непристойний", як він висловився, напис К. Лохвицький заявив рішучий протест, у якому не побоявся вказати, що Золоті Ворота розкопано "без повеління царя".

В. Сарбей

СОВЕТСЬКИЙ ПРОПАГАНДИСТ

На трибуну чи на віз —
 Те байдуже: аби вище.
 І, дивись, уже поніс —
 Аж у тім'ї гупа й свище.
 Не зупинить язика,
 Може про усе утяти —
 Про планети, про біла
 І про хвіст у поросяти.

Щось базікне про овес,
 Розжує до гла полову,
 Спритно розпочне про ГЕС,
 А закінчить про корову.

Витре з лоба піт рясний
 Й тиче в руки вже пугівку,
 Та й у інший клуб мерщій,
 Щоб і там зідрать готівку.

Так і їздить той "дзвонар"
 На "Победі" по району —
 Білоручка і кустар,
 Майстер галасу і дзвону.

(В. Лагоза — "Літ. газ." — Київ)

ПЕРШИЙ ТОМ УРЕ

Як повідомляє київська "Літературна газета", вже появилася перший том "Української радянської енциклопедії" (УРЕ), що охоплює букву "А" і частину "Б" (по гасло "Богунці"). В цьому вміщено понад 3 800 статей. В опрацюванні цього тому взяло участь понад 1 000 авторів. Хоч УРЕ, як зазначає С. Крижанівський, орієнтувалася на дві російські енциклопедії ("Большая советская энциклопедия" і "Малая советская энциклопедия"), проте вона має статті і про Україну: про її господарство, культуру, історію, географію, мистецтво. Ці "українські" статті становлять більше, ніж одну третину всіх матеріалів.

УРЕ складена в дусі постанов ХХІ з'їзду КПСС. Вона спрямована проти ревізіонізму, догматизму, проти "розтлінної ідеології українського і всякого буржуазного націоналізму". В ній засуджена "реакційна буржуазна ідеологія та мораль" і вихваляється атеїзм. Крижанівський при обговоренні ідейного спрямування

енциклопедії зауважує, що еміграція, мабуть, не обминє нагоди, щоб не вилити на неї помий і справити навколо неї "свій відьомський шабаш".

"Літературна газета" вважає вихід енциклопедії "видатною культурною подією". Перший том має велику кількість карт, діаграм, схем, малюнків, портретів та мистецьких репродукцій.

ТВОРИ А. ЧАЙКОВСЬКОГО

У Львові видано однотомником частину творів цього відомого, зокрема передвоєнній молоді західних українських земель, письменника, що ідеалізував Запорізьку Січ і мав великий вплив на формування національної свідомості. Андрій Чайковський (1857—1935) написав багато оповідань і повістей про життя і подвиги козаків. З них ввійшло в однотомник тільки 9 оповідань і дві повісті, "Олюнька" і "На уходах".

Післямову до видання написав Юрій Мельничук. Він говорить, що Чайковський описує благородність своїх героїв, їх "вірність своєму народові і готовість пожертвувати в ім'я вітчизни навіть своїм життям", вчить любити своє рідне. Мельничук радить популяризувати твори Чайковського, кажучи, що вони заслуговують на це.

Держлітвидав України запланував видати двотомник творів Чайковського, в який, можливо, ввійдуть і повісті "Віддячився", "Побратими", "Сагайдачний", "Козацька помста" та інші. Треба зауважити, що твори Чайковського, як і Кащенко, молодому українському читачеві Придніпрянщини невідомі.

МУЗЕЙ ДОВЖЕНКА

У рідному селі Олександра Довженка, Сосниці, що лежить над "зачарованою" Десною, відкрито наприкінці січня ц. р. музей ім. Довженка. Музей приміщений у хаті, в якій народився наш режисер і письменник. У двох кімнатах розміщені картини, фотографії, книжки, документи. Зібрані речі допоможуть повніше зрозуміти творчий шлях і саму душу видатного кінорежисера. М. Рильський та І. Козловський надіслали на відкриття музею вітальні телеграми.

ЮВІЛЕЙ ВИДАТНОГО СПІВЦЯ

Недавно видатному українському співцеві, Іванові Семеновичу Коз-

ловському, минуло шістьдесят років.

І. С. Козловський почав свою артистичну діяльність в Україні. З юних років він, закоханий в народну пісню, працював в українському театрі. Незмінна любов І. С. Козловського до української народної пісні, яка завжди прикрашає його концерти.

Недавно залю Київського театру опери та балету імені Т. Г. Шевченка заповнили численні любителі музики і співу, які прийшли послуhati і вшанувати чудового співака.

І. С. Козловський виступив в концерті з великою і різноманітною програмою, до якої ввійшли арії з опер, романси, народні пісні.

Авдиторія тепло привітала талановитого співця.

ЩЕ 65.000 МОЛОДІ ВИБЕЗЕНО З УКРАЇНИ

Як повідомляє 11-го серпня ц. р. київський кореспондент "Правди", майже з усіх областей України вирушили на схід ешелони з українською молоддю, яка "виявила бажання" допомогти цілинникам у збиранні цюгорічного врожаю. До Казахстану виїхало понад 14.000 комбайнерів, 15.000 трактористів, 23.000 машиністів жниварок і помічників комбайнерів, 12.000 учнів шкіл механізації. Всього з Української РСР вислали на цілинні землі 65.000 механізаторів. Також тисячі українських хлопців і дівчат, повідомляє київський кореспондент — виїхали для роботи в Алтай.

РОЗКОПИ В УКРАЇНІ:

ЗАГАДКА ЧЕРВОНОЇ ПЛЯМИ

В інституті Археології Академії Наук України надійшло цікаве повідомлення — біля села Микоцького на Дніпропетровщині знайдено древній могильник, земля біля якого має яскравокриваве забарвлення.

Туди виїхала експедиція. Моторний човен розтинає мінливу гладінь озера. Вдаліні видніються високі скелясті береги Славути. На одній із скель ляконічний напис: "Тут, біля дніпрових порогів, загинув під час нападу підступних печенігів руський витязь, київський князь Святослав Ігорович". Недалеко знаходиться могильник. В очі впадає розмита хвилями, смуга криваво-чорної глини...

Народна легенда розповідає, що в часи боротьби з турками і татарами тут, біля дніпровських порогів,

яничарам перетинали шлях хоробрі запорожці. Багато полягло чубатих воїнів на високих берегах Дніпра. За сотні років тут стільки пролилося крові, що всю її не може прийняти земля.

Почалися розкопки. На різній глибині зустрічалися древні глиняні горшки, рештки зброї, різноманітні прикраси і цілі купи людських кісток.

У центрі яскраво-червоної смуги знайдено сліди згарища, під ним вимальовувались контури великої поховальної ями, посипаної порошком чистої охри. На дні ями знаходилися різноманітні прикраси, кістки сердолику, ляпис-лазурі, несіру та інших привізних коштовних каменів. Зустрічалися підвіски з чистої міді, прикраси з гірського кришталю. Особливо цінна знахідка — булава древнього вождя та золота підвіска.

...Вдалося розкрити досі не прочитану сторінку з життя і культури наших далеких предків. Десь в середині третього тисячоліття до нашої ери біля берегів Дніпра знаходилося селище первісних рибалок. На високому березі вони спорудили усипальницю, де ховали померлих. Кожного небіжчика присипали порошком червоної охри, яка в уяві людей тієї доби мала символізувати кров, тепло, життя. Коли охра була не досить дрібна, її тут же, поблизу усипальниці розтирали на спеціальній кам'яній ступці. Вітер розносив червоний пил, забарвлюючи все довкола. Так поступово біля могильної ями виникла величезна червона пляма, яку місцеві жителі вважали колись за кров козацьку.

Досліджений поблизу села Микоцького могильник має дуже важливе наукове значення, дає відповідь на ряд складних питань, зв'язаних з історією первісних племен на території України.

("Зміна", ч. 6, 1960).

ТИСЯЧОЛІТНІЙ ЧОВЕН

Недавно жителі села Друцьке, Олишівського району на Чернігівщині, виявили на березі Десни вимитий водою старовинний човен. Він видовбаний з сучільного стовбура велетенського дуба. Довжина човна понад 13 метрів.

Як виявилось, це один із знаменитих човнів-дубів, згадуваних в літописах XI—XIV століть. Очевидно, в ті далекі часи човен при якихось трагічних обставинах затонув у Десні, що тоді тут протікала. Протя-

гом століть над місцем загибелі човна під час весняних розливів поступово утворився трюхметровий пласт глею. В ньому без доступу повітря дубовий човен і зберігався близько тисячі років.

Тепер Десна знову врзалася в це місце і віддала свого бранця. Після реставраційних робіт цей унікальний експонат буде виставлений для огляду в експозиції Чернігівського історичного музею.

СВІТОВИЙ КОНГРЕС МОЛОДІ

Петро Решетов, голова Комсомолу СССР, плянує створити у вересні наступного року нову "міжнародну організацію молоді". Теперішній "Світовий союз демократичної молоді", як комуністична організація, заборонений у більшості держав вільного світу і тому не може ефективно проводити політичних акцій у користь Москви. Решетов хоче створити "світовий парламент молоді", що мав би виступати як нібито "неполітична" організація. Завданням цього парламенту було б обмірковувати проблеми роззброєння, мирної коекзистенції, міжнародного відпруження і т. п., а також вести в "капіталістичних" країнах відповідну пропаганду, згідно з директивами московської компартії.

Керівництво советського комсомолу вже розіслало у світ до керівників різних організацій молоді за прошення вислати делегації до Москви для безпосереднього обговорення цілої справи. Московські ватажки намагатимуться переконати наївних делегатів із Заходу, що запланована Москвою справа є справді неполітичною і лежить в інтересі молоді цілого світу.

Найбільше зусиль прикладає Москва для з'єднання собі молодечих організацій Африки та Південної Америки. При цьому вона щедро пропонує покрити всі витрати зв'язані з подорожжю до СССР.

В УКРАЇНІ БРАКУЄ УКРАЇНСЬКИХ ВИДАНЬ

Українська вільна преса вже часто писала про те, що в т. зв. українській соціалістичній суверенній державі видають більше російських книжок та часописів, ніж українських. Це затискання української мови виявляється особливо в тиражах видаваних книжок, листівок тощо. Тепер про цю справу помістила київська "Робітнича газета" листа од-

ного читача, І. Волченка, в якому він пише:

"Я захоплююся колекціонуванням красивих листівок. Нещодавно в магазині майнула, саме майнула, листівка-портрет Т. Г. Шевченка роботи Крамського. Ви її вдень із свічкою не знайдете у київських магазинах. Продавці розводять руками: "Що вдієш, коли тираж лише п'ятдесят тисяч" І це на всю Україну!

Зовсім незрозуміло, чому Державне видавництво образотворчого мистецтва і музичної літератури УРСР хороші, із смаком зроблені мініатюри випускає дуже малими тиражами і водночас виходять сотні тисяч сірих, погано надрукованих листівок з низькопробними малюнками".

Поставивши це запитання, І. Волченко дає зразу і відповідь:

"Пройдіть по магазинах Києва. Ви побачите багато чудових листівок, але всі вони — продукція московських видавництв".

ГОСТИНА БІЛОРУСЬКИХ МИСТЦІВ В ОДЕСІ

У липні в Одесі гостював Білоруський державний академічний драматичний театр імени Янки Купали. Вперше купаловці виступили в Одесі в 1935 році — нинішній їх приїзд є вже п'ятим.

Крім основних вистав у приміщенні театру, гості водночас показували свої роботи в Зеленому театрі, у клябах і парках, а також виступили в міста і райцентрах області. Чимало виступів відбулось безпосередньо на підприємствах.

В Одесі театр показав свою прем'єру — п'єсу грецького письменника-емігранта Алексіса Парніса "Острів Афродіти", присвячену боротьбі патріотів Кіпру.

Серед інших вистав театру неврируща "Павлинка" Я. Купали, "Люди і дияволи" К. Крапиви, "Лисиця і виноград" Фігейредо та інші.

КИЇВСЬКА ПІДЗЕМНА ЗАЛІЗНИЦЯ

Київська підземна залізниця (метро) в основній своїй частині стане до ладу в жовтні 1960 року. В першу чергу буде урухомлена магістрала, що сполучатиме п'ять станцій, а саме "Дніпро", "Хрещатик", "Арсенальну", "Університетську" і "Вокзальну". Під цю пору від Дніпра до двірця ма всієї лінії тунелю уже покладено залізничні колії, збудовано майже всі наземні вестибулі станції.

ШЕВЧЕНКОВІ ТВОРИ В РУМУНІЇ

"Літературна газета" повідомляє, що перші переклади Шевченкових творів, які появились в Румунії після другої світової війни, розійшлися блискавично. За один тільки 1952 рік розійшлося три тиражі "Кобзаря". Випущене в 1957 р. нове, доповнене видання "Кобзаря" (яке містить "Гайдамаки" та інші поеми) вичерпалося за кілька тижнів.

У зв'язку з близьким 100-річчям смерти поета румунське державне видавництво підготовляє повне видання Шевченкових творів румунською мовою.

Грім перекладів Шевченкових творів, які здобули собі в Румунії таку велику популярність, там появилася нещодавно книжка Л. Багнь і О. Дайча п. н. "Тарас Шевченко".

3 ОДУМІВСЬКОГО ЖИТТЯ

ЛІТНІЙ ВИХОВНИЙ ТАБІР ЮНОГО ОДУМ-У

6-го серпня ц. р. в оселі Українського Робітничого Союзу "Верховина" засновано літній табір юного ОДУМ-у. Ініціатором і організатором цього табору є пані Єфросинія Бережна, що зайняла становище команданта табору. Їй допомагали пані Марія Євсєєвська, що взяла в цьому таборі обов'язки головної виховательки та пані Валентина Вац, що взялася за готування страв для дітей. Ці жертвенні жінки взяли за шляхетну і відповідальну справу, справу відпочинку і виховання дітей протягом кількох тижнів.

Майже всі діти є шкільного віку, вчать в американських школах і перебувають в американському оточенні. Багато з них відвідували суботні школи українознавства. В таборі вони мають можливість не тільки відпочивати, але й почути й плекати все те, чого потребує молода українська душа. Серед мальовничої природи розкинулись шатра табору, устелені свіжим пахучим сіном. В кожному шатрі по 8—10 дітей. Дівчатка мають окремі шатра. Всі діти розподілені по ланках, відповідно до віку. На кожне шатро призначений ланковий з дітей старшого віку. Шатра старанно ставили такі віддані справі люди, як пп. Іван Гринько, Іван Зінченко, Іван Вац, Іван Боженко, Федір Радченко, Володимир Шевчук і Олексій Воскобійник. Вони будували кухню і їдальню в одному із шатер, не маючи відповідного мате-

ріялу й інструменту. Але любов до дітей і батьківське піклування перемогли; все потрібне зроблено добре і в пору.

Не меншу турботу виявили в справі устаткування й обладнання кухні пані Марія Федоряка, Ірина Сірко і Марія Літкевич.

Не все було б сказане про табір, коли б ми тут не підкреслили щирі допомогу в організації табору з боку президента Українського Робітничого Союзу Антона Батюка і його співробітника д-ра Романа Ричка і д-ра Нички.

Робітничий Союз надав таборі безкоштовно велику площу в затишному місці, обсажену яблунями, що розташована близько озера. Дякуючи Українському Робітничому Союзові, діти мають змогу за зовсім низьку ціну \$15.00 на тиждень, гарно відпочити і гарно розважитися в гірській місцевості, з користям для здоров'я повітрям.

Офіційне відкриття табору відбулося в неділю 7-го серпня ц. р.; на ньому були присутні культурно-освітній референт ОДУМ-у панна Віра Русанівська, заступник голови ГУ ОДУМ-у в США п. Олексій Коновал, що прибув сюди на вакації з Чикаго. Пізніше завітав сюди член Виховної Ради Юного ОДУМ-у п. Василь Григоренко з дружиною Лідою. Оглянувши дитячий табір, вони щиро потиснули руки його організаторам і будівникам та побажали дітям веселого і корисного відпочинку.

Вже вечоріло, сонечко сховалося за гори, але ще посилало своє проміння, освітлюючи американський і український національні прапори, що маяли над табором. Батьки і матері, що прибули на відкриття табору, прощалися з дітьми і покидали терен табору з тим, щоб в наступну неділю знову приїхати сюди.

О 10-ій год. вечора табір вже спав. Не спали ще керівники табору пані Є. Бережна і пані М. Євсєвська та куховарка пані В. Вац. Вони вишком обговорювали плян праці та складали меню сніданку, обіду, підвечірку і вечері на наступний день.

В. Г.

СПОРТОВІ ЗМАГАННЯ

У СТ. КЕТРИНС

В суботу 20-го серпня 1960 року на площі Гарден Сіті Біч, Порт Венлар біля Онтарійського озера, з нагоди посвячення філіяльного прапора Ст. Кетринської філією, відбулися міжфіліяльні відбиванкові змагання за чашу ОДУМ-у між філіями Ст. Кетринс, Боффало, Торонто та Гамільтон.

Вислід магань:

Боффало — Торонто	1:1
Ст. Кетринс — Торонто	2:0
Боффало — Гамільтон	2:0
Торонто — Гамільтон	2:0
Боффало Ст. Кетринс	2:0
Ст. Кетринс — Гамільтон	2:0

Змагання були цікаві та завзяті, але, на жаль, у відбиванкових дружинах Ст. Кетринсу й Торонто відчувався брак координації та дисципліни на площі.

Особливо Ст. Кетринська дружина, яка на початку показала високу техніку відбиванкової гри, вкінці, з уваги на недисциплінованість, розгубленість і гру без "душі" мусіла задовольнитися другим місцем.

Перших три місця взяли слідуєчі дружини по точках:

Боффало 5
Ст. Кетринс 4
Торонто 3

Переможцем змагань вийшла дружина філії Боффало.

Боффалівська дружина дійсно показала хист і дисципліну у змаганнях, що було несподіванкою для інших дружин, а саме для Торонтонської дружини, яка виграла інтерконтинентальну чашу ОДУМ-у на зустрічі.

Гамільтонська дружина прибула на змагання зі справді спортовою "точністю" — з двох-годинним запізненням.

Після змагань одумівки філії в Ст. Кетринс влаштували для змагунів перекуску.

Голова філії Федоришин подякував учасникам за добре проведені змагання.

Увечері відбулася забава, під час якої дружині філії ОДУМ-у Боффало було врочисто вручено переходову чашу ОДУМ-у.

М. Нестеренко.

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД ЖЕРТВУВАЛИ:

М. Лебединський, Торонто	\$10.00
В. Величко, Ошава	0.50
М. Нестаренко, Ніягара Фалс, Онт.	1.50
Л. Ботвин, Чикаго	1.00
П. Пальчик, Детройт	2.00
Ю. Колькін, Гамільтон	2.00
Р. Голинський, Вестон, Онт.	0.50
В. Янішевський, Торонто	1.50
І. Богданів, Гамільтон	3.50

ОГОЛОШЕННЯ

УВАГА!

УВАГА!

Накладом і силами Монтреальської філії ОДУМ-у награно дві патефонні платівки. З одного боку на одній з цих платівок є одумівський марш на слова Ів. Багряного, муз. Г. Китастого.

Ціна в поодиночому розпродажі 1.25 дол. за платівку. На більшу кількість — знижка.

Замовлення разом з грішми слати на адресу:

ODUM, 6735 — 43 Ave., Rosemont, Montreal, Quebec.

ПОЗДОРОВЛЕННЯ

Пані Параску і Данила Завертайлів вітаємо з народженням донечки Ориси, бажаємо їй щастя і здоров'я на багато літ, а батькам вітихи.

Редакція й Адміністрація

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ:

А. Галан, Нью-Йорк. Дякуємо за пам'ять та добрі побажання. Ваша новела піде в черговому числі.

М. Дзябенко, Нью-Йорк. Шановний друже, матеріал Ваш добрий і цікавий, але дуже спізнений. Пришліть щось до чергового (ювілейного) числа.

Проф. Ю. Луцький, Торонто. Дякуємо за дружні слова.

М. Гринь, Торонто. Це Ваша відокремлена думка. Маємо більше десятка листів, автори яких вітають нас з цього приводу.

В. Пустовий, Трентон. Шан. друже, ми нікого не "замічуємо", але містимо тільки справді доброякісні твори. Будемо дуже втішені, якщо названі Вами автори пришлють нам щось добре. Твори Рильського чи Малишка ми вважаємо не сміттям, а високими здобутками нашої поезії, і тому даємо і надалі даватимемо їм місце на сторінках "Молодої України".

І. Стороженко, Рочестер. Використаємо в черговому числі.

ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ

До Адміністрації "М. У."

Пересилаю Вам продовження передплати в сумі \$3.50 та \$2.00 на пресовий фонд "Молодої України".

З щирою пошаною

Ю. Колькін, Гамільтон.

Вельмишановні Панове!

Дуже прошу Вас якнайскорше прислати мені останнє число журналу "Молода Україна" та повідомити про умови передплати. Сподіваюся, що я зможу приєднати більше передплатників.

М. Адрюсяк, Саскачеван.

ЧИ ПОДОБАЄТЬСЯ ВАМ ЦЯ СПАЛЬНЯ?

Це не єдиний зразок, який ми можемо Вам показати! Наша фірма розміщена у двох великих крамницях, пропонує справді небувалий вибір хатнього устаткування, кухонь, телевізорів, холодильників, радіо-апаратів, фортепіанів та різних музичних інструментів.

ALPHA FURNITURE CO.

735 Queen St. W. та 3030 Dundas St. W.
Toronto, Ontario.

Future Fuel Oil Ltd.

& GASOLINE SERVICE STATION

945 Bloor St. West, — Toronto, Ontario

Вдень: LE 6-3551 — Вночі: RO 2-9494

Перша українська фірма доставки опалової оливи для домашнього та індустріального вжитку.

Чищення, направи та встановлення нових форнесів.

Обслуга протягом 24 годин.

ДО УВАГИ НАШИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ

Перевірте Ваші наліпки на конверті — число після Вашого прізвища покаже, по яке число у Вас заплачено передплату. Якщо число на

наліпці менше, ніж число одержаного Вами журналу, поспішіть з відновленням передплати.

Одночасно повідомляємо, що передплата на журнал "Молода Україна" за межами Канади становить \$4.00 на рік.

Чистимо форнеси і доставляємо

Опалову оливу.

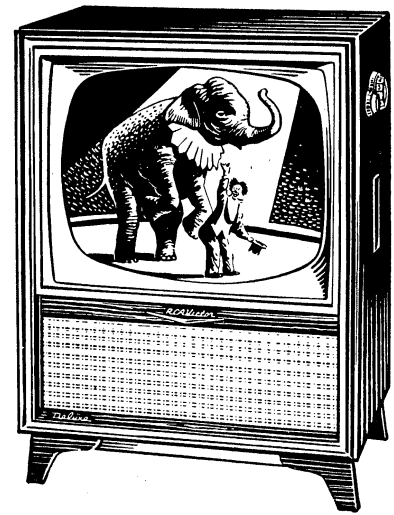
Матимете повне вдовolenня та першорядну обслугу

— в —

ALCO FUEL OIL CO.

Власник: Інж. О. ЮХИМЕНКО — Тел.: RO 2-5204

НАЙБІЛЬША УКРАЇНСЬКА КРАМНИЦЯ МЕБЛІВ

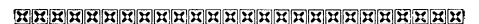
ROCHESTER Furniture Co. Ltd.

423 College St., Toronto, Ont.

Tel. EM 4-1434

Тут знайдете великий вибір хатніх меблів, холодильників, газових та електричних печей, радіо-телевізійних апаратів та багато інших предметів домашнього устаткування по **НАЙНИЖЧИХ** цінах, на догідні умови сплати.

Зайдіть і переконайтесь в цьому самі.

ВІДОМА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА ДРУКАРНЯ

« КИЇВ »

з модерними, автоматичними машинами. Друкує книжки, брошури, часописи та всякі канцелярські й комерційні друки.

Замовлення слати на адресу:

KIEV PRINTERS LIMITED

686 Richmond St. West
Toronto, Ontario, Canada

Tel.: EM 3-7839

Робота чиста, скоро й солідна.